

การนำกฎหมายมนุษยธรรม ระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้
ในสถานการณ์พิพาทด้วยอาวุธ ที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศในไทยและฟิลิปปินส์

4.1 ความทั่วไป

เนื่องจากสถานการณ์ขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดภาคใต้ของไทย ซึ่งเป็นฝ่ายต่อต้านที่เป็นกองกำลังติดอาวุธ ทำการสู้รบแบบกองโจร กับกองกำลังทหารและตำรวจของฝ่ายรัฐบาลไทย เพื่อทำการแบ่งแยกดินแดน ได้ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมในการสู้รบทั้งสองฝ่าย พลเรือนผู้บริสุทธิ์ได้รับผลกระทบจากการพิพาทด้วยอาวุธดังกล่าว มีการจับตัวเป็นประกัน สังหารชีวิตพลเรือน ทำลายทรัพย์สิน อันเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์มนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่วนสถานการณ์ในฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการพิพาทด้วยอาวุธระหว่าง กองกำลังของฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์ กับฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่ และแนวร่วมขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ก็ได้ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมในการสู้รบและพลเรือน มีการละเมิดกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก มีการทำลายทั้งทหารและพลเรือนอย่างหนัก ทำให้พลเรือนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายกบฏ จะถูกดำเนินคดีอย่างรวบรัด มีการทรมาน และสังหารมากมาย และพลเรือนเป็นหมื่น ๆ คนต้องอพยพจากถิ่นฐาน งานวิจัยนี้จึงขอวิเคราะห์การนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ ดังกล่าวทั้งไทยและฟิลิปปินส์ โดยจะทำการวิเคราะห์ในประเด็นกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลไทย ในการปฏิบัติต่อขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน ภาคใต้และกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ และขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยปฏิบัติต่อขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน และกฎหมายและนโยบายของฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ และขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ตลอดจนลู่ทางในการแก้ไขตามลำดับต่อไป ดังนี้คือ

4.2 การนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ ใช้กับขบวนการโจรก่อการร้าย แบ่งแยกดินแดนในสี่จังหวัดภาคใต้ของไทย

4.2.1 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลไทย ที่ใช้ในการปฏิบัติต่อขบวนการโจร ก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้

4.2.1.1 พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

พื้นที่บริเวณ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย อันประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี, ยะลา, นราธิวาส, และสตูล มีกลุ่มคนไทย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนไทยมุสลิม, กลุ่มคนไทยพุทธ, และกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน โดยมีกลุ่มคนไทยมุสลิมอยู่ถึงร้อยละ 52 หรือ ร้อยละ 3 ของประชากรไทยทั้งประเทศ ที่มีอยู่ทั้งสิ้นประมาณ 50 ล้านคน ซึ่งตามประวัติศาสตร์ ปัตตานีเคยเป็นแหล่งอารยธรรมของชาวอิสลาม ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาณาจักรปัตตานี ได้ประกาศเป็นรัฐอิสลามในปี ค.ศ. 1457 และปกครองโดยสุลต่านโมฮัมหมัด ต่อมาสุลต่าน ได้ถูกบังคับให้ส่งเครื่องราชบรรณาการด้านทหาร ไปยังอาณาจักรไทย ซึ่งปัตตานีรู้สึกว่ามันอยู่ในฐานะเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรไทย เป็นสิ่งที่ไม่ดีมีเหตุผลและทนไม่ได้ จึงได้ต่อต้านฝ่ายไทย ครั้งแล้วครั้งเล่า นับแต่ ค.ศ. 1630-1633 ในสมัยอาณาจักรพระเจ้าปราสาททองเป็นต้นมา และได้ยอมจำนนเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรไทย ใน ค.ศ. 1786 ในตอนปลายกรุงศรีอยุธยา และได้มีกลุ่มกบฏเกิดขึ้น จำนวนมากใน ค.ศ. 1789 -1791 และเนื่องจากอาณาจักรไทย ต้องเผชิญกับกบฏ จึงตัดสินใจลดอำนาจปัตตานี โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่ของฝ่ายไทยไปปกครอง ปัตตานี¹

4.2.1.2 ประวัติและสาเหตุการเกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสี่จังหวัด ภาคใต้

4.2.2.1.1 การต่อต้านนโยบายบูรณาการ ค.ศ. 1899-1947 นับแต่ ค.ศ. 1899 เป็นต้นมาในสมัยรัชกาลที่ 5

¹W.K. Che Man, Muslim Separatism : The Moros of Southern
Philippines and the Malays of Southern Thailand. (Oxford and
New York : Oxford University Press, 1990), pp. 32-35.

ได้มีนโยบายพยายามบูรณาการให้หัวเมืองรอบนอกเป็นระบบเทศาภิบาล โดยกระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ และตำแหน่งผู้ปกครองหัวเมือง ซึ่งเรียกว่า "เจ้าเมือง" ได้ถูกแทนที่โดยการส่งคนจากส่วนกลางไปปกครองแทน ทำให้เจ้าเมืองปัตตานีขณะนั้นคือ อับดุลการเคร์ หรือพระยาวิชิตรักดี โกรธแค้นมาก พยายามที่ยุยงราษฎรที่นับถือศาสนาอิสลาม จัดตั้งขบวนการก่อความไม่สงบ เพื่อต่อต้านนโยบาย การจัดการบริหารราชการใหม่ของ 7 หัวเมือง² แต่ทางรัฐบาลไทยได้เข้าปราบปรามได้สำเร็จ และใน ค.ศ. 1903 อับดุลการเคร์ จึงถูกจับและถูกนำตัวไปขังไว้ที่พิษณุโลก เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ก็ได้รับการอภัยโทษ ให้กลับไปอยู่ปัตตานี ในฐานะสามัญชน และอับดุลการเคร์ กลับคิดก่อการกบฏอีกครั้งหนึ่ง แต่ทางราชการสืบทราบเสียก่อน จึงหลบหนีไปอยู่ในรัฐกลันตัน ประเทศมาลายู และสนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน โดยความช่วยเหลือของสุลต่านรัฐกลันตัน การต่อต้านและการปะทะที่รุนแรงที่สุด เกิดขึ้นเมื่ออับดุลการเคร์ พยายามที่จะต่อต้านการที่รัฐบาลไทย ที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ปี ค.ศ. 1921 ที่บังคับให้เด็กไทยมุสลิมในภาคใต้เข้าเรียนโรงเรียนประถมของไทย และเรียนภาษาไทย³ ต่อมาภายใต้รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในปี ค.ศ. 1939-1944 ได้พยายามเปลี่ยนการปฏิบัติทางด้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย โดยห้ามมุสลิมแต่งกายแบบชาวมลายู อันเป็นการบังคับให้มีการผสมกลมกลืน (Forced assimilation) ทำให้เกิดการต่อต้านอย่างกว้างขวาง ในหมู่ชาวมุสลิม ชาวมุสลิมนับพันคนได้อพยพไปอยู่ในมาเลเซีย และซาอุดีอาระเบีย ตวนกู มะฮ์ฮัยัดดิน ภายหลังของอับดุลการเคร์ ได้ร่วมกลุ่มชาวมุสลิม ในรัฐกลันตันทำการต่อสู้ต่อไป⁴

²Surin Pitsuwan "Islam and Malay Nationalism : A case Study of the Malay-Muslim of Southern Thailand" Doctoral disertation, Harvard university), 1982 p. 51

³Che Man, op.cit., p. 64

⁴Ibid, p. 65

4.2.2.1.2 การต่อสู้แบ่งแยกดินแดน เพื่อปกครองตนเองภาย
หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1947-1959)

ใน ค.ศ. 1947 กลุ่มชาวมุสลิม ภายใต้การนำของ หะหียี สุหลง ได้เรียกร้องรัฐบาลไทยสมัยหลวงถวัลย์ธำรงนาวาสวัสดิ์ เพื่อวางพื้นฐานในการแบ่งแยกการปกครองตนเองในสี่จังหวัดภาคใต้ รวมทั้งชาวมุสลิมที่ได้อพยพจากสี่จังหวัดภาคใต้ได้ประชุมกันที่โกตาบารู และกลันตัน มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แบ่งแยกดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้ และเหตุการณ์รุนแรงก็ได้เกิดขึ้นที่อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เมื่อตำรวจได้เผาหมู่บ้านทำให้ชาวมุสลิม 40 กว่าครอบครัวไร้ที่อยู่ และหะหียีสุหลงและพรรคพวก ได้ถูกจับกุมในข้อหาความผิดฐานกบฏ การจับกุมดังกล่าวได้รับการตอบโต้จากชาวมุสลิม โดยในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1948 ได้เกิดการจลาจลในหลายพื้นที่ ในบางท้องที่ตำรวจได้ถูกสังหารหลายคน ในการปะทะกับชาวมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี⁵ และสถานการณ์ในสี่จังหวัดภาคใต้ยังคงเลวร้ายต่อไป เมื่อจอมพลแปลกพิบูลสงคราม กลับมามีอำนาจอีกครั้งใน ค.ศ. 1948 โดยได้เกิดกบฏขึ้นในอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ชาวมุสลิมได้ต่อสู้กับตำรวจไทยนาน 2 วัน มีการสูญเสียชีวิตจำนวนมาก ชาวมุสลิมประมาณ 400 คน และตำรวจ 30 คน ถูกสังหารในการสู้รบ เป็นผลให้ชาวมุสลิมประมาณ 2000-6,000 คน อพยพหนีไปอยู่มาเลเซีย แม้ว่ารัฐบาลไทยจะประสบความสำเร็จในการปราบปรามกบฏ แต่สถานการณ์ทางการเมืองใน 4 จังหวัดภาคใต้ยังวิกฤติ ชาวมุสลิมประมาณ 250,000 คน ได้ลงชื่อเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติ เห็นชอบให้มีการแบ่งแยกดินแดนใน 4 จังหวัด ภาคใต้ ของไทย⁶ จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลไทยจึงได้ประกาศภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ชาวมุสลิม อาศัยอยู่ และได้ส่งกองกำลังตำรวจจากจังหวัดนราธิวาสเข้าไป โดยอ้างว่าเพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์⁷ สำหรับการพิจารณาคดีของหะหียีสุหลง และพรรคพวก ได้สิ้นสุดลงเมื่อ ค.ศ. 1949 โดยศาลได้ยกฟ้องในข้อหากระทำผิดฐานกบฏ แต่ได้ลงโทษจำคุกหะหียีสุหลงกับพวกในข้อหาอุบายให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาล แต่เมื่อถูกจำคุก

⁵ Ibid. pp. 66-67

⁶ John Mc Beth and Dusk, "A Frontier of Fear and Factions"

Far Eastern Economic Review Vol 108 (20-26 June 1980) : 16-21

⁷ Che Man, op.cit., 67

ได้ 42 เดือน ก็ได้ถูกปล่อยตัว อีก 2 ปี ต่อมาหะยีสุทรง กับพวกได้ถูก พ.ต.อ. บุญเลิศ เลิศปรีชา หัวหน้าหน่วยตำรวจสันติบาล จังหวัดสงขลา ขอให้รายงานตัว เพื่อให้คำปรึกษา และได้ถูกสังหารในจังหวัดสงขลา⁸

4.2.1.3 ขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในสี่จังหวัดภาคใต้

กลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนที่ดำเนินกิจกรรมใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ ปัตตานี (Barisan Nasional Pembabasan pattani (BNPP) หรือ National Liberation Front of pattani เป็นกลุ่มที่เก่าแก่ที่สุด มีผู้นำซึ่งเป็นคนชั้นสูงหัวเก่า และผู้นำศาสนา จัดตั้งขึ้นโดย ตงกูมะไฮยิดดิน บุตรชายของอับดุลการ์เดร์ ราชวงศ์สุดท้ายของปัตตานี โดยอาศัยเงื่อนไขทางการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีจุดประสงค์เพื่อเข้าเป็นสมพันธมิตรรัฐกับมาเลเซีย⁹ โดยมีวิธีการต่อสู้ทั้งทางกิจกรรมทางการเมือง และการสู้รบแบบสงครามกองโจร เช่น เปาะ แยะ ผู้นำกลุ่มกองโจรมุสลิม ได้เข้าร่วมกับแนวร่วม BNPP นี้ และได้ดำเนินกิจกรรมสงครามแบบกองโจรในสี่จังหวัดภาคใต้ นับแต่ปี ค.ศ. 1960 ได้มีการปะทะด้วยอาวุธกับกองกำลังของรัฐบาลไทยเป็นระยะ ๆ¹⁰ และได้ทำการข่มขู่และเรียกค่าไถ่ และค่าคุ้มครองข้าราชการชาวไทยพุทธ และพ่อค้าชาวจีน เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและทางทหาร¹¹ ขบวนการ BNPP ซึ่งเคยเป็นกลุ่มโจรที่มีความเข้มแข็ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960-1970 เรียกว่า แนวร่วมกองทัพประชาชนปัตตานี ประกอบด้วย สมาชิกหลายร้อยคนก็ได้ถูกจำกัดอิทธิพลลง

⁸Ibid, p. 68

⁹สุรินทร์ นิสสุวรรณ, สี่จังหวัดภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน, พิมพ์ครั้งแรก, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันคดีไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, กันยายน 2527), หน้า 49

¹⁰Che Man, op.cit., pp. 98-99

¹¹สุรินทร์ นิสสุวรรณ, อ้างแล้ว, หน้า 50-51.

ในระยะหลังนี้ แต่ขบวนการนี้ก็ยังคงอ้างว่า ยังมีกองโจรเล็ก ๆ อยู่ในหลายพื้นที่ทั้งจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยปฏิบัติการส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน ปะนาเระ จังหวัดปัตตานี โดยมีคณะกรรมการกลาง 15 คน เป็นผู้บริหาร¹² ผู้นำคนปัจจุบันคือ บัดรี ฮัมตัน

2. แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติรัฐปัตตานี (The Liberation Front of Republic Pattani) องค์การนี้รู้จักกันทั่วไปในนามของ BRN (Barisan Revolution Nasional) โดยมีอุดมการณ์ที่ซับซ้อน คือ ชาตินิยม, สังคมนิยม และอิสลาม ผู้นำคือ อุซตาส การ์ิม ฮัจยี หัสซัน อดีตครูโรงเรียนปอเนาะ เป็นองค์กรที่ปฏิบัติการในเมือง ตั้งแต่ ค.ศ. 1968 มีสมาชิกติดอาวุธปฏิบัติการในรูปกองโจร โดยเน้นแนวทางฝ่ายซ้าย มีความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์ มาลายา¹³ มีกิจกรรมทางทหารน้อยมาก แต่ก็ยังมีกองโจรที่มีอิทธิพลอยู่ในจังหวัดยะลา¹⁴ ซึ่งรัฐบาลไทยถือว่า เป็นเพียงกลุ่มโจรธรรมดา มากกว่ากองกำลังกบฏติดอาวุธที่มีระเบียบวินัย

3. องค์การร่วม เพื่อกอบกู้อิสรภาพปัตตานี (PULO : The Pattani United Liberation Organization) เป็นองค์กรเพื่อการกอบกู้อิสรภาพให้ชาวมุสลิมที่มีประสิทธิภาพ และชายงานกว้างขวางที่สุด¹⁵ ได้รับการจัดตั้งเมื่อปี 2511 เพื่อเป็นองค์กรร่วม เพื่อประสานงานระหว่างหลายกลุ่มที่ปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลไทยอยู่ในขณะนั้น ในขณะที่กลุ่ม BNPP มุ่งหาแนวร่วมจากผู้นำศาสนา และผู้นำดั้งเดิม ส่วนกลุ่ม BRN ก็อิงพรรคคอมมิวนิสต์อยู่ BRN จึงไม่สู้ได้รับการสนับสนุนจากชาวมุสลิมมาเลยที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี พร้อม ๆ กับที่ BNPP ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากปัญญาชนที่มีการศึกษาสูง ๆ¹⁶ ผู้นำของ PULO คือ ตนกู บิรอตกออิล่า ชาวปัตตานีตระกูลสูง องค์การ PULO เน้น

¹² Thayil Jacob, Sony George, "Thailand's Hidden Sore"

ASIaweek 6 (April 4, 1980) : 25

¹³ Ibid

¹⁴ Che Man, op.cit., p.99

¹⁵ กัมปนาท จินตวิโรจน์ ขก. พูลิ องค์การแบ่งแยกดินแดนแห่งสาธารณรัฐปัตตานี, กรุงเทพฯ : อนาคต, 2523 หน้า 64

¹⁶ Pitsuwan, op.cit., p.234

เรื่องการขยายแนวร่วมภายในสังคมมาเลเซียมุสลิม และพยายามลดความขัดแย้งในเรื่องอุดมการณ์ และหันมาประสานงานในพื้นที่มากกว่า¹⁷ โครงสร้างขององค์กรมีการแบ่งระดับนำเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายกำหนดนโยบายสูงสุด มีศูนย์กลางที่เมืองเมกเกะ ซาอุดีอาระเบีย, ฝ่ายการเมือง ทำหน้าที่ประสานงานตามแนวชายแดน มีสำนักงานอยู่ในเมืองตุมปาท รัฐกลันตัน ปฏิบัติงาน การเมือง เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางทหาร เพราะองค์กรนี้มีกองกำลังที่มีประสิทธิภาพ และชอบทำงาน กว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ¹⁸ PULO มีกองกำลังอยู่ในจังหวัดปัตตานี, ยะลา, นราธิวาส ปฏิบัติงานทางทหารภายใต้การนำของ กองกำลังติดอาวุธศรีนาคร อ่างว่างแบ่งเป็นสี่กองพัน หน่วยรบของพูโลมีกำลังกว่า 30 คน ต่อหน่วย¹⁹ แต่แท้ที่จริงแล้ว กองกำลังพูโลแต่ละหน่วยมีกำลังคน ประมาณ 10-20 คน ต่อหน่วยในบรรดากองกำลัง 9 กลุ่ม สังกัดพูโล กลุ่มตอละห์ ตาดโละห์แว มีกำลังราว 65 คน ตั้งมั่นอยู่ในเขตอำเภอ ระมานห์ จังหวัดยะลา และกลุ่มหะยี ซามาแอ ทำน้ำ มีกำลังราว 40 คน ตั้งฐานปฏิบัติการ อยู่ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พูโลมีกำลังติดอาวุธทั้งสิ้นราว 210 คน²⁰

โดยสรุป แนวร่วมขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสี่จังหวัด ภาคใต้ เป็นแนวร่วมที่มีโครงสร้างขององค์กรอย่างหลวม ๆ (loosely structured Organization) แม้ว่าแนวร่วมเหล่านี้จะมีความแตกต่างกันหลาย ๆ ด้าน แต่ต่างก็มีจุด มุ่งหมายเดียวกัน คือ การต่อสู้ด้วยอาวุธ แบบสงครามกองโจรเพื่อแบ่งแยกดินแดนปกครอง ตนเองที่มีพื้นฐานของค่านิยมในการดำเนินวิถีชีวิต แบบอิสลาม (Islamic Values Way of life) โดยในช่วงปี ค.ศ. 1970-1975 เป็นช่วงที่มีการสู้รบรุนแรงที่สุด ระหว่างขบวนการ การแบ่งแยกดินแดนกลุ่ม BNPP, BRN และ PULO กับกองกำลังของรัฐบาลไทย โดยกองโจร

¹⁷ สุรินทร์ นิสสุวรรณ, อ่างแล้ว หน้า 53

¹⁸ เรื่องเดียวกัน

¹⁹ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, อิสลามกับความรุนแรง : การศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์ รุนแรงในสี่จังหวัดภาคใต้ประเทศไทย พ.ศ. 2519-2524, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร : สถาบันคดีไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์, กันยายน 2527), หน้า 110.

²⁰ เรื่องเดียวกัน

ติดอาวุธของฝ่ายแบ่งแยกดินแดน ได้โจมตี และข่มขู่โจมตีจุดตรวจของตำรวจ สถานที่ราชการ ของรัฐบาล มีการเผาโรงเรียน และสถานีตำรวจ ระเบิดตึก ทำลายสะพานถึง 26 ครั้ง ตั้งแต่เดือน มกราคม 1979 - มีนาคม 1980 แต่เหตุการณ์ที่รุนแรงที่สาธารณชนให้ความสนใจ เป็นพิเศษ เป็นกรณีวางระเบิดที่สนามบินดอนเมือง เมื่อ 4 กันยายน 2520; การวางระเบิด ในงานพิธีที่จังหวัดยะลา เมื่อ 22 กันยายน 2520 และการวางระเบิด สถานีรถไฟหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2523²¹ และรูปแบบของการใช้ความรุนแรงที่ใช้กันมากที่สุด คือ การเรียกค่าไถ่ และบังคับเรียกค่าคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักธุรกิจชาวไทยพุทธ และ ชาวจีนมักจะเป็นเป้าหมายของกิจกรรมประเภทนี้ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2521 ถึงกรกฎาคม 2522 เจ้าหน้าที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รายงานว่ามีการข่มขู่เรียกค่าไถ่ถึง 100 กว่ากรณี ซึ่งมักจะเป็นการจับลักพาตัว การปิดสวนยาง และการเรียกค่าคุ้มครอง²² การละเมิดสิทธิมนุษยชนกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นเป็นสภาพธรรมดาของชีวิตการเมือง โดยยัง ไม่มีกลุ่มหรือหน่วยงานใดที่เสนอตนเองคอยติดตาม และพิทักษ์สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดน ภาคใต้²³ แต่อย่างไรก็ตาม ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเหล่านี้ดำรงอยู่และสลายตัวไป ก็เป็นไปตามบรรยากาศทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเอาจริง เอาจัง ใช้กำลังอาวุธเข้าปราบปรามขบวนการกองโจรแบ่งแยกดินแดนนี้ก็ลดความสำคัญ และ อิทธิพลลงและถอยฉากไปปฏิบัติการทางด้านอื่น เช่น การเสริมสร้างข่ายงานสังคม เศรษฐกิจ และต่างประเทศ เมื่อบรรยากาศทางการเมืองเหมาะสมก็จะออกมาดำเนินการทางด้าน การเมือง และทำสงคราม แบบกองโจรต่อไป²⁴

²¹ สุรินทร์ พิศสุวรรณ, อ้างแล้ว, หน้า 61

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 59-61

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58

4.2.1.4 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลไทย ที่ใช้ปฏิบัติต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนกลุ่มต่าง ๆ ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทำสงครามกองโจรต่อสู้กับ เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยมาตลอดใน ทางฝ่ายรัฐบาลไทยถือว่าเป็น การคุกคามต่อความมั่นคงและบูรณภาพของชาติ ที่ไม่อาจเพิกเฉยได้ การตอบโต้ของรัฐบาลไทย มีทั้งการแก้ปัญหา โดยการรัฐบาลพยายามที่จะใช้นโยบายบังคับให้มีการผสมกลมกลืน (forced assimilation Policy) ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและสังคมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทย พุทธ ทำให้ชาวมุสลิมไม่พอใจรัฐบาลไทยเป็นอันมาก²⁵ เช่น การจัดตั้ง Sharia office ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน ค.ศ. 1946 ซึ่งผู้พิพากษามุสลิม ได้รับการแต่งตั้งให้นั่งคู่ กับผู้พิพากษาศาลไทย ในการตัดสินคดีมรดกและครอบครัว ซึ่งชาวมุสลิมถือว่าเป็นการบุกรุกอาณัติทางกฎหมายของมุสลิม เพราะว่าก่อนหน้านี้ กฎหมายอิสลามในสี่จังหวัดภาคใต้ เคย ถูกบังคับใช้โดย Ulama โดยปราศจากสถาบันใด ๆ ที่กำหนดขึ้น²⁶ นับแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ณะรัชต์ เป็นต้นมา ได้ใช้วิธีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นเครื่องมือในการบูรณาการของ ชาติ เพื่อปรับปรุงสวัสดิการของประชาชน ในการลดระดับความขัดแย้งของสังคม ซึ่งชาว มาเลย์มุสลิมมองนโยบายนี้ว่า เป็นการรุกราน และคุกคามความเป็นเอกลักษณ์และค่านิยมทาง สังคม และวัฒนธรรม²⁷ ของชาวมุสลิม และนับแต่ ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ พยายามใช้วิธีการบูรณาการทางการศึกษา โดยการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเรียน ภาษาไทย เพื่อสื่อความหมายและความเข้าใจ ระหว่างชาวมุสลิม และเจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย รวมทั้งการสอนภาษาไทยในโรงเรียนปอเนาะของมุสลิม ซึ่งทำให้ชาวมุสลิมมองว่าเป็นการ ทำลายสถาบันศาสนา อันทำให้คุณค่าทางศาสนาตกลง และคุกคามต่อชุมชนของชาวมุสลิม²⁸ นอกจากนี้ทางรัฐบาลไทยได้บรรจุชาวมุสลิมให้รับราชการมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐบาลไทย และผู้นำชาวมุสลิมมากขึ้น และรัฐธรรมนูญไทย มีนโยบายให้พระมหากษัตริย์

²⁵Pitsuwan, op, cit., p.167.

²⁶ Ibid, pp. 119-141

²⁷ ibid pp. 167-8

²⁸ Che Man, op.cit., pp. 163-164.

เป็นองค์อุปถัมภ์ของทุกศาสนา เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันมิให้กลุ่มแบ่งแยกดินแดน นำมาเป็นข้ออ้างในการแสวงหาผลประโยชน์จากประเด็นทางด้านศาสนา ทั้งได้มีความพยายามที่จะแก้ไขความไม่เพียงพอ หรือบกพร่องในการบริหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรัฐบาลได้อำนาจ พลเอกหาญ สีลานนท์ แม่ทัพภาคที่ 4 ปรายปรามอิทธิพลมืด ใน 4 จังหวัดภาคใต้ รวมทั้งได้จัดตั้งศูนย์การบริหารงานในภูมิภาค ในจังหวัดยะลา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงาน เช่น ศูนย์การบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศ.อ.บ.ต.), ศูนย์พัฒนาชุมชน และศูนย์การศึกษาทั่วไป จากการใช้นโยบายเหล่านี้ของรัฐบาลไทย ทำให้ชาวมุสลิมไม่พอใจจึงได้ต่อต้านทางการเมือง และจัดตั้งขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นดังกล่าวแล้ว ซึ่งรัฐบาลไทยมองขบวนการแบ่งแยกดินแดนนี้ว่าเป็นอาชญากร หรือผู้ร้ายธรรมดา โดยเดิมเรียกว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดน (ขบด.) ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.) เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2515 ตามมติของที่ประชุมกองอำนวยการป้องกันกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้ เพราะการเรียกกลุ่มโจรนี้ว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดน อาจเป็นการให้สถานภาพทางการเมืองแก่กลุ่มโจรดังกล่าว และอาจมีปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย²⁹ เมื่อเกิดการก่อการก่อการร้ายขึ้น รัฐบาลไทยก็มีอำนาจจัดการใช้กองกำลังทหารและตำรวจเข้าปราบปรามได้โดยถือว่า กลุ่มก่อการร้ายนี้เป็นกฎหมายหมาย ภายในของรัฐ คือ ประมวลกฎหมายอาญาหมวดความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ภายในราชอาณาจักร มาตรา 113 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อแบ่งแยกราชอาณาจักร หรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใด แห่งราชอาณาจักร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกบฏ ซึ่งมีโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต³⁰ ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2491 ได้เกิดกบฏ "ดุซงยอง" ขึ้นที่บ้าน ดุซงยอง ตำบลจะแนะ อำเภอรยะแงะ จังหวัดนราธิวาส นายหะยีตะงาแม เป็นหัวหน้านำสมัครพรรคพวกเข้ายิงต่อสู้ปะทะกับตำรวจเป็นเวลา 36 ชั่วโมง เหตุการณ์จึงได้สงบลง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ทำการจับกุมนายมุหะมะ กำนันตำบลตันหยงมัส อำเภอรยะแงะ และนายมูร กาฟา ในข้อหากบฏ ส่วนนายหะยีตะงาหลบหนีไปได้ ต่อมาประมาณ

²⁹ วันชัย จิตต์จันงค์, พลเอก จิตวิทยาความมั่นคง, 2530 หน้า 294.

³⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113.

พ.ศ. 2497 จึงทำการจับกุมตัวได้ และถูกส่งตัวไปคุมขังที่จังหวัดนครราชสีมา จึงแหกคุกหลบหนีไป ทางเจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย ได้ใช้วิธีการปราบปราม และให้ข้อกล่าวหาผู้เป็นกบฏว่า "มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์" "และมีการวางแผนการก่อการร้าย" และเห็นว่าสถานการณ์ทางภาคใต้มีความรุนแรง กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และฝ่ายปกครองไปทำการสืบสวนโดยสรุปว่า "เป็นการร่วมมือกันบ่อนทำลายความมั่นคง กระทำการอันเป็นกบฏ เพื่อแบ่งแยกราชอาณาจักรไทย ในที่สุดได้มีการจับกุมตัวการ คือ นาย หยิมิน โต้ะมีนา กับพรรคพวกในข้อหากบฏภายใน และนอกจากราชอาณาจักร ก็มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ส่งตัวไปดำเนินคดีที่ศาลทหารกรุงเทพฯ จนปลายปี ค.ศ. 1965 พนักงานอัยการจับยื่นร้องขอถอนคดีตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย เจ้าของเรื่อง โดยอ้างเหตุผลว่า "เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศ"^{๑๑} ภายหลังจากการจลาจลที่บ้านดงขง ไม่สำเร็จ และ นายหยิมิน สุธง ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวไปแล้ว อีกไม่นานตนก็ถูกไล่ออก หรือ นายอดุล ๓ สายบุรี ได้ส่งคนมาร่วมกับนายเปาะสุ แวมมาดิชา เกลี่ยกล่อมราษฎรในเขตพื้นที่อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา จัดตั้งกองโจรและถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในข้อหากบฏ ใน พ.ศ. 2507 ต่อมาเปาะสุถูกทางราชการปล่อยตัว และเริ่มสร้างอิทธิพลใหม่^{๑๒} นอกจากนั้น ใน ค.ศ. 1968 และ 1975 รัฐบาลไทยได้ใช้นโยบายดำเนินการทางทหารต่อขบวนการก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ เช่น แผนการพิเศษ ในการดำเนินการสี่จังหวัดภาคใต้, แผนการรามคำแหง และยุทธวิธีในการเอาชนะการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดภาคใต้ รวมทั้งการใช้กำลังตำรวจพิเศษภาค 9 และอาสาสมัครชาวมุสลิมและชาวพุทธ เข้าทำการปราบปราม ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมุสลิมภาคใต้กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งได้เพิ่มกิจกรรมการดำเนินการแบบกองโจร ผลการดำเนินการทางทหาร ของฝ่ายรัฐบาล คือมีการปะทะกัน 385 ครั้ง กับกลุ่มโจรก่อการร้ายมุสลิม ผู้ก่อการร้ายเสียชีวิต 329 คน และ 165 คน ยอมจำนนต่อรัฐบาลไทย 1,208 คน ถูกจับกุม ยึดกระสุนได้ 27,538 นัด ระเบิด 95 ลูก และค่ายพักผู้ก่อการร้าย

^{๑๑} ไพบูลย์ ดัสเช่ คณะรัฐศาสตร์ มธ. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, ชาวไทยมุสลิม กับความรุนแรง, 2517, หน้า 174-175

^{๑๒} กัมปนาท จินตวิโรจน์, พ.ศ.ท. ฉีกหน้าจากขบวนการโจรแยกดินแดนภาคใต้, (พระนคร : โรงพิมพ์โพธิสามต้นการพิมพ์, 2517), หน้า 15-32.

25๓ แห่ง ถูกทำลาย^{๓๓} แต่อย่างไรก็ตามผู้ก่อการร้ายมุสลิมอีกจำนวนมากยังคงดำเนินกิจกรรมและความขัดแย้งยังคงมีอยู่ การสังหารคนหนุ่มชาวมุสลิม 5 คน ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำโดยทหารไทยเมื่อเดือน ธันวาคม 1975 ก่อให้เกิดการเดินขบวนประท้วงใหญ่ในประวัติศาสตร์ของปัตตานี สนับสนุนให้เกิดการต่อสู้ และแนวร่วมดังกล่าวยังคงมีการดำเนินการสู้รบแบบกองโจรต่อไป โดยระหว่างปี 1978-1979 ตามรายงานของคณะกรรมการรัฐสภาไทย ได้มีการปะทะกันอีกครั้งระหว่างกลุ่มก่อการร้ายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทย ในปี 198๐ จึงทำให้รัฐบาลไทยต้องประเมินนโยบายใหม่ โดยรัฐบาลได้เริ่มใช้นโยบายเอาใจใส่ ผลก็คือกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน จากแนวร่วมต่าง ๆ ประมาณ 45๓ คน ได้ยอมมอบตัวต่อรัฐบาลในเดือนกันยายน 1982 ถึง ตุลาคม 1983 โดยรัฐบาลได้ใช้นโยบายและกฎหมาย ในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะขบวนการก่อการร้ายในภาคใต้ เช่น รัฐบาลได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่อง "นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์" นโยบายนี้ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ แต่สามารถปรับปรุงประยุกต์ใช้กับการก่อการร้ายจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย กองทัพภาคที่ 4 จึงได้ประกาศนโยบาย "ได้ร่มเย็น" ขึ้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2524 โดยอาศัยพื้นฐาน จากนโยบายที่ 66/23 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

1. สร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแก่ชีวิต และทรัพย์สิน ของประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ไม่ว่าพี่น้อง ไทยพุทธหรือไทยมุสลิม
2. ทำพื้นที่ชายแดนไทยมาเลเซีย ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย เพื่อสถาปนาและฟื้นฟู เศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ดีขึ้น และยกระดับความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ระหว่างไทย - มาเลเซียให้สูงขึ้น
3. จำกัดเผด็จการ อิทธิพล และอำนาจมืดที่ครอบงำบรรยากาศทั่วไป ให้หมดสิ้นโดยสันติวิธี เพื่อทำให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า มีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

^{๓๓}Che Man, po.cit., pp. 100-101.

4. สร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ปกครอง และราษฎรผู้ถูกปกครอง และขจัดความแตกต่างระหว่างเจ้าหน้าที่กับราษฎร ให้หมดไป^{๓๔}

ซึ่งจากนโยบายดังกล่าว เป็นเจตนารมณ์ที่จะปฏิบัติต่อผู้ก่อการร้ายหรือผู้หลงผิด ที่เข้ามาบดท้าวอย่างประชาชนร่วมชาติเดียวกัน ขจัดความขัดแย้งด้วยการใช้กำลังประหัตประหารกัน เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้โดยการที่ผู้ก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกมาบดท้าวต่อทางราชการ อันเป็นแผนรุกทางการเมืองเพื่อปราบปรามขบวนการโจรก่อการร้ายที่ได้ผลดียิ่ง อิทธิพลของขบวนการโจรก่อการร้ายได้ลดลง ผู้ก่อการร้ายได้เดินทางออกจากปากลับตัวเป็นพลเมืองดี เหลือเพียงกองโจรเล็ก ๆ ที่หลบซ่อนก่อการเยี่ยงโจรธรรมดาเท่านั้น เช่นในปี พ.ศ. 2525-2528 มีสถิติขบวนการโจรก่อการร้ายเข้ามาบดท้าวต่อทางราชการถึง 518 คน ทางกองบัญชาการตำรวจพลเรือน ทหารที่ 43 (พตท. 43) ได้จัดตั้งศูนย์ตำรวจลับขึ้นที่ค่ายสิรินธร อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เมื่อ พ.ศ. 2526 เพื่อเป็นศูนย์รวมแห่งการฟื้นฟูจิตใจ และอบรมแนะนำอาชีพแก่ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยที่กลับใจ^{๓๕}

4.2.2 ความสัมพันธ์กับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในการปฏิบัติของรัฐบาลไทย ต่อขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ก่อนที่จะได้ทำการวิเคราะห์การปฏิบัติต่อกันระหว่าง ฝ่ายรัฐบาลไทย และขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน ในสี่จังหวัดภาคใต้ของไทย จะขอวิเคราะห์ถึงการปฏิบัติทางด้านมนุษยธรรมของไทยในสมัยประวัติศาสตร์ ในอดีต ทั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการปฏิบัติทางด้านมนุษยธรรม แต่ละสมัย โดยหลักการ

^{๓๔} วิศิษฐ์ อาจคุ้มวงศ์, พลโท, "ปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้" รัฐปริทัศน์ (กรกฎาคม 2531) : 49-50.

^{๓๕} กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจทหารที่ 43 "เป้าหมายของรัฐบาล เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายกองทัพภาคที่ 4" ใน พิธีรับขวัญผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย, (โรงพิมพ์มิ่งมงคลการพิมพ์ 4/1 ถ.สายบุรี อ.เมือง จ.สงขลา, 2528) (เอกสารของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4), หน้า 1-15.

ทางด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Principle) ของไทยนั้น มาจากหลักทางศาสนา พุทธ ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยเรา โดยจักรพรรดิอโศก (ก่อน ค.ศ. 273-232) เป็นผู้นำศาสนาพุทธจากอินเดีย เข้ามาประเทศไทย โดยเฉพาะหลักกสิงคะ ซึ่งบัญญัติหลักการ ในการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมต่อเชลยศึก³⁶ รวมทั้งพระธรรมศาสตร์ และคัมภีร์มनुศาสตร์ ของอินเดีย ก็ได้บัญญัติหลักการทางด้านมนุษยธรรมไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งหลักดังกล่าวเหล่านี้ พระมหากษัตริย์ของไทยได้นำมาใช้ในสมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งเป็นยุคที่รุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรม ของไทย เช่นในสมัยของพ่อขุนรามคำแหง พระองค์ทรงปกครองประชาชนแบบพ่อปกครองลูก ยึดมั่นในหลักธรรมต่าง ๆ อาทิ ความเมตตา กรุณา ดังพิจารณาได้จากศิลาจารึกของพระองค์ ซึ่งได้เป็นพื้นฐานของกฎหมายไทย ซึ่งทั่วโลกได้ให้ความสนใจ³⁷ ประคจว่า เป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับแรกของไทย³⁸ ศิลาจารึกดังกล่าว ได้ปฏิบัติต่อข้าศึกดังนี้

"ได้ข้าเลือก ข้าเสีย หังฟ่ง หัวรบก็ตี บ่ ฆ่าบตี"³⁹

กล่าวคือ ข้าศึกที่ถูกจับได้เป็นเชลย จะไม่ถูกฆ่า หรือถูกข่มเหงทำร้าย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา เชลยศึกจากมอญ ลาว และญวน ที่ฝ่ายไทยจับ ได้จากสงคราม ที่มีความรู้ และเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายไทย ได้รับอนุญาตให้รับราชการ และใน สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อมีการรบระหว่างไทย-มอญ หรือไทยพม่า เพื่อชิงความ เป็นใหญ่เหนือเมืองทวาย ได้มีการกวาดต้อนชาวกลีองเข้าไปในดินแดนของฝ่ายไทยเป็นจำนวน มาก และพวกมอญนี้ได้ถูกจัดตั้งเป็นทหารอาสาเรียกว่ากรมกลีองและพระมหากษัตริย์ ได้ทรง

³⁶Vitit Muntarborn, "Internasional Humanitarian Law And its Dissemination : Thailand as a Case study" A paper for the Center for Strategic and International Studies (CSIS), Jakarta, Indonesia (International Comittee of the Red Cross, Conference, 1985), p.4

³⁷พศ. วิไลเลขา ถาวรธสาร และคนอื่น, พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์ 2531), หน้า 6

³⁸หลวงสุทรวาทกณฺฑิ, คำบรรยายประวัติศาสตร์ กฎหมายขึ้นปริกญาไท (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2529), หน้า 108.

³⁹พศ. วิไลเลขา ถาวรธสาร และคนอื่น, อ่างแล้ว, หน้า 250.

พระราชทานให้เป็นไพร่สม หรือไพร่ในสังกัดของเจ้านายทั้งหลาย ต่อมาได้ปรับพื้นฐานเป็นไพร่หลวง⁴⁰ และในสมัยพระเจ้าทรงธรรม พวกมอญ ลาว และเขมร ตกเป็นเชลยศึกของไทย ทรงพระราชทานที่ดินให้อยู่กันเป็นหมู่บ้าน บริเวณชานกรุงศรีอยุธยา สำหรับเชลยศึกไทยที่ถูกพม่า ควบคุมในสมัยพระเจ้าตะเบงชเวตี้ ซึ่งตรงกับสมัยพระมหาจักรพรรดิของไทย ได้ถูกพม่าปล่อยตัว และที่ถูกใช้ให้ทำไร่ไถนา ก็มี เป็นทหารม้าก็มี และได้รับมอบพื้นดินสำหรับตั้งถิ่นฐาน และทำการเพาะปลูกก็มี⁴¹ ส่วนกรณีพม่าตีกรุงศรีอยุธยาได้เมื่อ พ.ศ. 2310 พม่าได้ทำการเผาพระราชวัง วัดวาอาราม แสดงความทารุณโหดร้าย จับเชลยศึกนำมาลงไฟที่สิ้นเกล้า นำลูกสาวเชลยข่มขืนชำเราต่อหน้าบิดา เสนาบดีที่ตกเป็นเชลย ถูกจองจำด้วยเครื่องพันธนาการ และนำส่งไปเป็นทาสในเรือจำ บางคนถูกร้อยข้อเท้าด้วยหวาย เพื่อกวาดต้อนเป็นเชลยกลับไปยังพม่า⁴² สมัยกรุงธนบุรี ได้มีการกวาดต้อนเชลยและทรัพย์สินของคนไทยกลับไปพม่า และพระเจ้าตากสิน จับพม่าได้ที่ประหาร⁴³ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น สมัยรัชกาลที่ 3 เชลยศึก 46,000 คน ได้รับพระราชทานที่ดินให้อยู่กินใกล้ ๆ เมืองหลวง ไม่ถูกกดขี่ และมีศักดินา 5 ไร่ นาน ๆ เข้ากลายเป็นชนกลุ่มน้อยในภาคกลาง เช่น พวกพม่า ญวน มอญ มาลาญ เขมร และลาว

จึงเห็นได้ว่าในสมัยอดีตของไทยนั้น การปฏิบัติต่อกันของคู่พิพาทในยามสงคราม ได้นำหลักการทางด้านมนุษยธรรมมาใช้ปฏิบัติ ต่อฝ่ายตรงข้าม ผู้ได้รับเคราะห์กรรม เช่น ในสมัยกรุงสุโขทัย เป็นต้น ได้ปฏิบัติต่อเชลยด้วยความเมตตากรุณา แต่การปฏิบัติของไทย

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 137-138.

⁴¹ ต้นทุน, ชาวอยุธยากับการรับราชการ ในใต้พระยุคลบาท กษัตริย์พม่า ค.ศ. 16-17 แปลโดย สุพรรณิ กาญจนรัฐติ ใน ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา เอกสารไทยและต่างประเทศ, วินัย พงศ์ศรีเพียร บรรณาธิการ (กทม. : ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528) หน้า 16-19.

⁴² รท.จงกล ไกรฤกษ์, ผู้ชนะที่ลาดหญ้า (กรุงเทพมหานคร : 2520) หน้า 134.

⁴³ นิมาน แจ่มจรัส, สงครามในประวัติศาสตร์ไทย (พระนคร : สำนักพิมพ์ผ่านฟ้าพิทยา, 2508) หน้า 487-489.

ในสมัยอดีตนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับสงคราม ระหว่างชาติเพื่อนบ้านเท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นระดับภูมิภาคเท่านั้น และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางด้านมนุษยธรรมดังกล่าวก็เป็นกรณีของไทยโดยเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้ประกันว่า กฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรม ระดับระหว่างประเทศ ในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่รัฐต่าง ๆ รวมทั้งไทยเข้า เป็นภาคีของสนธิสัญญา เกี่ยวกับทางด้านมนุษยธรรม เพื่อให้มีความรับผิดชอบระหว่างประเทศ ต่อการกระทำไม่ว่าของผู้ใด ต่อมาเมื่อไทยได้มีบทบาทระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ไทยจึงได้ เข้าเป็นภาคี อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ทั้ง 4 ฉบับ โดยใน ค.ศ. 1949 รัฐบาลไทย สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ออกกฎหมายประกาศ การนำมาใช้ ซึ่งอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ทั้ง 4 ฉบับในประเทศไทย⁴⁴ เนื่องจากอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 เป็นสนธิสัญญา ที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชน และก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ประชาชน จึงต้องออก กฎหมายภายในรองรับ โดยการออกพระราชบัญญัติอนุวัติการให้เป็นไปตามสัญญา⁴⁵ ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญของไทยมาตรา 162 วรรค 2 ที่บัญญัติให้สนธิสัญญา ที่จะต้องออก พระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา" แสดงว่า วิธีการนำสนธิสัญญามาใช้ ประเทศไทยใช้ระบบทวินิยม (dualism) คือเป็นระบบที่เคียงคู่ กันไป กล่าวคือ กฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในเป็นคนละระบบกัน เคียงคู่กันไป โดยไม่กฎหมายโดยอยู่เหนือกว่ากัน⁴⁶ ดังนั้น รัฐใดจะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ จึงต้องออกกฎหมายภายในรองรับ หรือออกกฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามสนธิสัญญา

สำหรับสถานการณ์ใน 4 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ของไทย เนื่องจากเป็นการ พินาศกันด้วยอาวุธระหว่างกองกำลังของฝ่ายรัฐบาลไทย ที่ใช้กองกำลังทหาร และตำรวจเข้าปราบปราม ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขก.) ซึ่งเป็นแนวร่วม ที่จัดเป็นองค์กรที่หลวม ๆ (Loosely Organized) มีกองกำลังติดอาวุธ ที่มีการบัญชาการที่รับผิดชอบ

⁴⁴ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 72 ตอนที่ 57, 4 สิงหาคม 2489.

⁴⁵ปรีชา เอี่ยมสุทธา, ดร. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดี เมืองภาคสันติ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 161.

⁴⁶ภาสกร ชุณหะวัณ, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดี เมืองภาคสันติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2519), หน้า 66.

แต่กองโจรดังกล่าว ไม่สามารถควบคุมดินแดนได้อย่างถาวร ซึ่งเป็นการก่อการร้ายที่ยังไม่มีการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นสงครามกองโจร แบบจรยุทธ์ แล้วสลายตัวไป รัฐบาลไทยยังสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ทั้งหมด อันถือได้ว่าเป็นกรณีพิพาทด้วยอาวุธ มีลักษณะไม่เป็นระหว่างประเทศ ที่เกิดขึ้นภายในดินแดนของประเทศไทย ตามมาตรา 3 รวมของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 จำเป็นต้องถูกผูกพัน และนำมาตรา 3 รวมมาใช้ กล่าวคือทั้งทางฝ่ายรัฐบาลไทย และฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดภาคใต้ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรม ขึ้นพื้นฐานอย่างต่ำ ที่วางไว้ในมาตรา 3 รวม ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ต่อฝ่ายตรงข้าม กล่าวคือ แต่ละฝ่ายจะต้องละเว้นไม่ทำการประทุษร้าย ต่อชีวิตและร่างกาย ไม่ทำทารุณกรรม และทรมานไม่จับตัวไปเป็นประกัน ไม่ทำลายเกียรติยศแห่งบุคคล ต่อผู้ไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบ ได้แก่พลเรือน หรือฝ่ายตรงข้าม ซึ่งได้วางอาวุธแล้ว และผู้ซึ่งถูกกันออกจากการต่อสู้ เพราะป่วยไข้ บาดเจ็บ ถูกกักขัง หรือเพราะเหตุอื่นใด แต่จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการพิพาทดังกล่าว ปรากฏว่าทางฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ได้กระทำการละเมิดกฎเกณฑ์พื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมดังกล่าว โดยได้ปฏิบัติต่อพลเรือนผู้ไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบ เช่นสังหารครูขณะยืนเคารพธงชาติ จับตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักธุรกิจชาวไทยพุทธ และชาวจีน เพื่อข่มขู่เรียกค่าไถ่ บิดสวนยางเรียกค่าคุ้มครอง ผู้ไม่ยอมให้ความร่วมมือมักจะถูกสังหาร ยิ่งทั้งคนเดินทาง เพลสถานที่ราชการเช่นโรงเรียน, สถานีตำรวจ ยิงและวางระเบิดรถไฟ, รถประจำทาง สถานที่สาธารณะ เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ⁴⁷ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐาน ส่วนทางฝ่ายรัฐบาลไทยก็ได้ตอบโต้ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้ โดยใช้กำลังทหารและตำรวจเข้าปราบปราม โดยได้โจมตีเฉพาะกลุ่มกองโจร ที่ติดอาวุธ ไม่โจมตีพลเรือน และเมื่อการฝ่ายทหารหรือตำรวจ ซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลไทย จับกุมสมาชิกของขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนได้ หรือสมาชิกของขบวนการกลุ่มโจรดังกล่าว ได้เข้ามามอบตัวต่อทางเจ้าหน้าที่รัฐบาล ทางฝ่ายรัฐบาลไทย จะปฏิบัติต่อสมาชิกกองโจรดังกล่าว อย่างมีมนุษยธรรมกล่าว คือ ไม่ประหารเขาไม่จับเขาทรมาน และได้ใช้วิธีการนิรโทษกรรม โดยให้โอกาสแก่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมุสลิมภาคใต้

⁴⁷ สุรินทร์ พิศสุวรรณ, อ้างแล้ว หน้า 59-68.

ดังกล่าวที่ยอมมอบตัวกลับไปทำมาหากิน ตัวอย่างเช่น นายเปาะสุ ผู้นำขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ นำสมาชิกกองโจรมุสลิม 78 คน เข้ามอบตัวต่อทางการพร้อมอาวุธ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม แก่ผู้ทำความผิดทางอาญาบางอย่าง ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยะลาได้ขอร้องให้ทางรัฐบาลสมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ให้ช่วยจัดหาเครื่องมือทำกินแก่พรรคพวกของเปาะสุที่ยอมเข้ามามอบตัวต่อทางการ⁴⁸ และนายเปาะสุ เสนอให้รัฐบาลช่วยเหลือทางด้านอุปกรณ์ในการทำเกษตรกรรม เพื่อเป็นการพัฒนาการเกษตรแก่ราษฎร ทำให้มีรายได้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นอย่างแก่โจรกลุ่มอื่น ๆ ให้กลับมาทำการเกษตร เพราะมีความเป็นอยู่ที่สงบสุขกว่า และทางฝ่ายรัฐบาลก็ได้สนองตอบโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้รถแทรกเตอร์ รถไถนา เครื่องสูบน้ำแก่อัตโนมัติภาคใต้กลุ่มเปาะสุที่เข้ามามอบตัวเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรต่อไป ต่อมานายเปาะสุ นำนายสะมะแอ บากง โจรภาคใต้ ซึ่งมีอิทธิพลมากในเขตตำบลวังพระยา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และสมุนโจรเปาะแม ไม้มั่น 15 คน เข้ามอบตัวต่อนายเสน่ห์ วัฒนาร ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา⁴⁹ ต่อมานายเซ็ง ลูกไม้ไฟ หัวหน้าโจรสามจังหวัดภาคใต้ พร้อมสมุนเข้ามามอบตัวต่อทางราชการ⁵¹ และทางรัฐบาลไทยได้รับชาวมุสลิมเข้ารับราชการให้มากขึ้น⁵² อีกทั้งต่อมารัฐบาลได้ตั้งศูนย์รวมแห่งการฟื้นฟูจิตใจแล้วอบรมแนะนำอาชีพแก่ผู้กลับใจ นับว่ารัฐบาลได้นำหลักการทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศขึ้นพื้นฐาน ตามมาตรา 3 รวม ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชนมาประยุกต์ใช้ปฏิบัติต่อขบวนการโจ

⁴⁸จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง, งานบันทึกเหตุการณ์, เอกสารชุดบัญชีประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ เรื่อง ปัญหาโจรผู้ร้ายและโจรแยกดินแดนภาคใต้ 2518, หน้า 239.

⁴⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 241.

⁵⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 242.

⁵¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 243.

⁵²จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง, งานบันทึกเหตุการณ์, เอกสารชุดบัญชีประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ เรื่อง ปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้ และโจรแยกดินแดน พ.ศ. 2513, หน้า 188.

ก่อนการร้ายแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ โดยปริยายซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ไทยเคยปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกจับกุมได้ในสมัยอดีต เช่น สมัยพ่อขุนรามคำแหง ที่ได้ใช้หลักเมตตาการุณา ต่อข้าศึกที่ถูกจับได้ โดยไม่ฆ่า ไม่ทำร้าย เป็นต้น

อนึ่ง ถ้าหากว่าภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่พิพาทกันไม่ปฏิบัติตามมาตรา 3 รวม ตัวอย่างเช่น ตามข้อเท็จจริงที่ฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย (ขจก.) ได้กระทำการละเมิด เช่น มีการสังหารพลเรือน จับนักธุรกิจชาวไทยพุทธและชาวจีน เพื่อเป็นประกันและข่มขู่เรียกค่าไถ่นั้น ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรง (grave breach) ตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ที่ได้บัญญัติถึงการกระทำต่อไปนี้ว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรง ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวให้ความคุ้มครอง คือ การฆ่าโดยเจตนา การทรมาน หรือการปฏิบัติอย่างโหดร้ายทารุณ การกระทำให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส หรือทำอันตรายแก่ร่างกายหรืออนามัยอย่างร้ายแรงโดยเจตนา การจับตัวไปเป็นประกัน และการทำลายทรัพย์สินโดยไม่มีควมจำเป็นทางทหาร

4.3 การนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่และขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ในประเทศฟิลิปปินส์

4.3.1 ความทั่วไป

สถานการณ์พิพาทกันด้วยอาวุธ ระหว่างกองกำลังของฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์ และฝ่ายแนวร่วมกองทัพประชาชนใหม่ (New people's Army) และแนวร่วมขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front) ได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และมีความรุนแรงอย่างกว้างขวาง โดยขบวนการแนวร่วมกองทัพประชาชนใหม่ มีเป้าหมายที่จะล้มล้างรัฐบาลฟิลิปปินส์ เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจึงได้ใช้นโยบายป้องกัน และปราบปรามขบวนการนี้ โดยมีกฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ คือ The Anti-Subversion Act⁵³ ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2500 ตลอดจนการประกาศใช้ัยการศึก และได้ใช้กำลังทหารตำรวจเข้าปราบปรามขบวนการดังกล่าวนี้

⁵³ธานินทร์ กรีชัยเชียร, การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิบัติการ จิตวิทยาแห่งชาติ, 2516), หน้า 136.

ส่วนขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ได้จัดตั้งเป็นกองทัพต่อสู้กับรัฐบาลของฟิลิปปินส์ เพื่อแบ่งแยกดินแดนดำเนินการปกครองตนเอง ในเกาะมินดาเนา ทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ ซึ่งการสู้รบระหว่างกองกำลังของฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์กับขบวนการดังกล่าวทั้งสองก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิต มีการทำลายทั้งทหารและพลเรือนอย่างหนัก พลเรือนได้ถูกสังหารมากมาย นำไปสู่การอพยพพลเรือนเป็นหมื่น ๆ คน ทั้ง ๆ ที่ฟิลิปปินส์เป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และพิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ. 1977 แต่การพิพาทของทั้ง 2 ฝ่ายได้เกิดการละเมิดกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก งานวิจัยนี้จะได้วิเคราะห์ถึงประวัติความเป็นมาของ 2 ขบวนการดังกล่าว จากนั้นจะได้วิเคราะห์ถึงกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ และขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร, ความสัมพันธ์กับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ที่ทางฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์ และขบวนการทั้งสองปฏิบัติต่อกัน ตลอดจนปัญหาและลู่ทางในการแก้ไข ตามลำดับต่อไป

4.3.2 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่

4.3.2.1 ประวัติขบวนการคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์

ขบวนการคอมมิวนิสต์ ในฟิลิปปินส์ ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 และได้เริ่มทำสงครามกองโจรได้รับชัยชนะมาโดยลำดับครั้งแรก ๆ เป็นสงครามกู่เอกราชฟิลิปปินส์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1968 ผู้ปฏิบัติงานเยาวชนในพรรคคอมมิวนิสต์ ฟิลิปปินส์เก่าก็ได้ร่วมกันก่อตั้งขบวนการคอมมิวนิสต์ใหม่ขึ้นมา ภายใต้การนำของ โฮเซ มาเรีย ซิซ็อน ออ์กักรใหม่ มีชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ (Communist Party of the Philippines หรือ (CPP) และในตอนต้น ๆ ปี 1970 พรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ก็ได้ขยายการควบคุมองค์กรกรรมกร, ชาวนา นักศึกษา โดยมีกองกำลังทหารของพรรคคอมมิวนิสต์ เรียกว่ากองทัพประชาชนใหม่ (New people's Army หรือ NPA) เป็นกองกำลังติดอาวุธที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อขยายสงครามประชาชน เพื่อล้มล้างการปกครองของฟิลิปปินส์ ซึ่งปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย โดยยึดแนวความคิดของจีนคอมมิวนิสต์ที่ใช้ประชาชนเป็นแนวร่วม

สนับสนุนการต่อสู้⁵⁴ ใช้วิธีการสู้รบแบบสงครามกองโจร (Guerilla Warfare) ในตอนเริ่มก่อตั้งในปี 1968 ในเขตจังหวัด Tarlac ในภาคกลางของเกาะลูซอนมีแนวร่วมเพียง 60 คน และอาวุธปืนเพียง 35 กระบอก ต่อมากองทัพประชาชนใหม่ (NPA) ได้ขยายไปยังพื้นที่ Isabella ซึ่งเป็นพื้นที่ภูเขาของเกาะลูซอน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 1971 ได้ขยายไปยังทางใต้ในพื้นที่ Bicol ในปี 1976 NPA มีกองกำลังในทั่วทุกภาคของประเทศ และมีแนวร่วมกองโจรทั้งหมด ประมาณ 20 แนวร่วม⁵⁵ ซึ่งนับว่า NPA เพิ่มกำลังและฐานประชาชนอย่างรวดเร็ว คือปี 1972 คาดว่ากองทัพมีกำลังติดอาวุธ 1,000 คน และมีผู้สนับสนุนอีก 100,000 คน ปี 1972-1977 คาดว่ามีกองกำลังติดอาวุธประมาณ 2,000 คน และฐานสนับสนุนอีก 200,000 คน ช่วงปี 1981-82 NPA ได้ขยายออก 6,000 คน เป็น 7,700 คน และอ้างว่ามีฐาน ประชาชน 2 ล้านคน แต่ทางรัฐบาลประธานาธิบดี มาร์คอส อ้างว่า NPA มีกองกำลังติดอาวุธเพียง 3,600 คน และฐานสนับสนุน 130,000-150,000⁵⁶ คน อัตรากาชาวยตัวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ได้รับความสำเร็จในการชักจูงประชาชน

เมื่อเริ่มก่อตั้งในปี 1968 NPA มีพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ในวงจำกัด คือตอนกลางของเกาะลูซอน และเขตคาร์ลัค แต่ในปี ค.ศ. 1982 NPA มีฐานที่มั่นสำคัญ ๗ อยู่เกือบทั่วประเทศ คือ บนเกาะ Samar, Eastern Visayas, Cagayan Valley, Isabella Province เป็นต้น⁵⁷ ในการปฏิบัติตามเขตเหล่านี้บางแห่ง NPA สามารถแบ่งเขตปลดปล่อยได้ด้วย เช่นเมือง Gamay ใน Davao⁵⁸ ต่อมาในปี 1973 ภายหลัง

⁵⁴ชัยโชค จุลศิริวงศ์. "พรรคคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์". เอเชียปริทัศน์ (สิงหาคม กันยายน 2526) : 110.

⁵⁵Leonard Davis, Revolutionary Struggle in the Philippines (Houndmills, Basingstoke, Hampshire and London: The Macmillian Press Ltd., 1989) pp. 48-49.

⁵⁶Sheilah Ocampo. "Guns are not the only answer" Far Eastern Economic Review. Vol 112 No. 20 (8 May 1981) : 40.

⁵⁷ชัยโชค จุลศิริวงศ์, อ้างแล้ว หน้า 114.

⁵⁸เรื่องเดียวกัน

ฟิลิปปินส์ประกาศกฎอัยการศึก ได้มีการก่อตั้งแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front หรือ NDF) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่ใช่เป็นพลรบ อันประกอบด้วยพรรคคอมมิวนิสต์ กลุ่มศาสนา, กลุ่มนักศึกษา สหภาพแรงงาน และผู้รักเสรีภาพกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น โดย NPA เป็นองค์กรที่มีสายการบังคับบัญชาเป็นอย่างดีและมีระเบียบวินัย และเป็นกองทัพที่เจริญเติบโตเร็วที่สุดในเอเชีย เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ ไม่ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นจุดที่ NPA ได้เข้าขยายฐานปฏิบัติการ^{๕๙} รวมทั้งปัจจัยทางด้านการปราบปรามของรัฐบาล มาร์คอส ที่ได้ใช้กองกำลังของรัฐบาลเป็นจำนวนมากในการปราบปราม ตัวอย่างที่เกาะซาร์มาร์ อันเป็นฐานที่มั่นสำคัญของ NPA ประธานาธิบดีมาร์คอส จึงได้ส่งกองทหารไปประจำ เพื่อต่อสู้กับกองกำลัง NPA ถึง 10 กองพัน มีอาวุธต่อสู้ระยะไกล เช่นปืนใหญ่^{๕๐} แต่การปราบปรามอย่างรุนแรงเกิดขนาดการใช้ยุทธวิธีที่ผิดพลาด และการใช้อำนาจที่ผิดของกองทัพ เช่น กองทัพ ได้พยายามทำลายสถานที่ทุกที่ที่คิดว่า เป็นฐานที่มั่นของ NPA โดยใช้เครื่องบินไอพ่นทิ้งระเบิดหรือยิงปืนใหญ่ถล่ม แล้วให้ทหารเข้าควบคุมพื้นที่อีก ทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ ต้องเสียชีวิต หรือบาดเจ็บ รวมทั้งไร้ที่อยู่อาศัยด้วย เช่น กรณีหมู่บ้าน Samuroy ทหารเห็นมีการชุมนุมใหญ่ ภายในหมู่บ้านจึงคิดว่า เป็น NPA กำลังทำการประชุมอยู่ จึงได้ยิงปืนใหญ่เข้าทำลายหมู่บ้านนั้น ปรากฏว่ามีคนเสียชีวิต 200 คน และบาดเจ็บจำนวนมาก^{๕๑} หรือกรณีเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 1980 รัฐบาลได้ส่งเครื่องบิน Corair 4 ลำ และเฮลิคอปเตอร์ 3 ลำ ทำการทิ้งระเบิดและยิงทำลายหมู่บ้าน Burio Buyo ทำให้^{๕๒} ประชาชนผู้บริสุทธิ์ กลายเป็นผู้รับเคราะห์ไป ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว ต่อทหาร

^{๕๙}Sheilah Ocampo, "The Samuroy Killings" Far Eastern Economic Review, Vol 16 No 18 (30 April 1982) : 12.

^{๕๐}Ibid .

^{๕๑}Sheilah Ocampo, "An Island in death's shadow" Far Eastern Economic Review, Vol 111 No 14 (27 March 1981) : 30-32.

^{๕๒}Sheilah Ocampo, "A little Vietnam" Far Eastern Economic Review, Vol. 115 No 11 (12 March 1982) : 38.

Paramilitary Civilian Home Defense Force, หรือ CHDF) หลักจากนั้น 2 วัน พบศพของชายคนหนึ่ง ซึ่งส่วนของอีก 2 คน สตรีสูญหายไป 1 คน⁶⁷ รัฐบาลได้เพิ่มขนาดของกองทัพมากขึ้น เพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ ซึ่งทหารได้ปฏิบัติต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่กบฏดำเนินกิจกรรมว่า เป็นผู้เข้าข้างคอมมิวนิสต์จะต้องถูกคุกคาม และการสังหารผู้ที่ถูกสงสัยว่าเป็นกลุ่มของกองโจรคอมมิวนิสต์ และผู้สนับสนุนกองโจรเป็นการกระทำทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานที่กองทัพของรัฐบาลฟิลิปปินส์ต่อกบฏ การปฏิบัตินี้นำไปสู่การจับกุม การทรมาน และการดำเนินคดีอย่างรวบรัดแก่พลเรือนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นยุทธวิธีของรัฐบาลที่ให้อำนาจ Local Militia ซึ่งรู้จักกันในนามของ Bario Self Defense Unit และต่อมาเรียกว่า กองกำลังป้องกันตนเองพลเรือน Civilian Home Defense Force (CHDF)⁶⁸ และองค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ได้รายงานการฝ่าฝืนสิทธิมนุษยชน โดยสมาชิกของกองทัพฟิลิปปินส์เช่นเดียวกัน ซึ่งมีทั้งการดำเนินการทางอาญาโดยพิเศษ การทรมาน และการปฏิบัติอย่างเลวร้ายแก่นักโทษ และผู้ถูกสูญหาย และผู้ได้รับเคราะห์กรรมทั้งหลาย ซึ่งเป็นประชาชนที่ถูกสงสัยว่าสนับสนุน NPA การทรมานมักจะเกิดขึ้นบ่อยในช่วงขังเดี่ยว หลังจากจับกุมทั้งในค่ายทหาร และศูนย์กลางการกักขังที่เรียกว่า "Safehouse" มีการกักขังนักโทษการเมือง โดยปราศจากข้อกล่าวหาหรือพิจารณาคดี ภายใต้อำนาจพิเศษ ซึ่งยังคงใช้อยู่ตั้งแต่สมัยมาร์คอส และภายหลังยกเลิกกฎอัยการศึกปี 1981⁶⁹ และมีการพิจารณาคดีอันยาวนานไม่มีกำหนด แก่ผู้ที่ถูกสงสัยว่าสนับสนุน NPA โดยไม่มีข้อกล่าวหา⁷⁰ และการหายตัวและการสังหาร มักจะเป็นการที่ฝ่ายรัฐบาลแก้แค้นที่ NPA สังหารตำรวจและทหาร⁷¹ ในเดือน

⁶⁷Sheilah Ocampo "An Island in death's shadow" op.cit., p. 31.

⁶⁸Gregg, R. Jones. Red Revolution inside the Philippine Guerilla Movement. (Boulder. San Francisco. London: Westview Press 1989) p. 124.

⁶⁹Amnesty International Report, 1986, pp. 250-253.

⁷⁰Ibid, p. 254.

⁷¹Amnesty International, 1988, pp. 176-177.

เมษายน 1988 รายงานของ Ammesty International เกี่ยวกับการสังหารและละเมิดสิทธิมนุษยชน อื่น ๆ โดยกลุ่มพลเรือน ที่เรียกว่า "Vigilante" อย่างกว้างขวาง โดยได้มีกลุ่มดังกล่าวประมาณ 200 กลุ่ม เรียกเป็นภาษาราชการว่า "Civilian Volunteer Self - defense Organization" ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยแรงกระตุ้นของพลเรือนและทหาร ที่จะสื่อข่าวแก่เจ้าหน้าที่ทหารและความคุ้มครองความมั่นคง โดยได้มีรายงานการสังหารผู้ได้รับเคราะห์กรรม โดย Vigilantes จากทุกแห่งทั่วประเทศ และการสอบสวนว่าได้มีการละเมิด สิทธิมนุษยชน มักจะไม่มี การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกสอบสวน เนื่องจากพยานกลัวเกินไปที่จะให้การหรือไม่ ก็เพราะทางฝ่ายทหารไม่ยอมดำเนินคดีอาญา และรัฐบาลยังคงใช้ยุทธวิธีปราบปรามกบฏ โดยกองกำลังทหารติดอาวุธปกติ รวมทั้งกลุ่มพลเรือนอาสาสมัคร Vigilante อยู่ต่อไป ซึ่งฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ซึ่งถูกคุมขัง ได้สูญหาย และถูกประหารชีวิตโดยสมาชิกของทหาร หรือ Paramilitary Force โดยไม่นำขึ้นพิจารณาแต่ประการใด ซึ่งผู้รับเคราะห์กรรมมีทั้งผู้ถูกสงสัยว่าเป็นกบฏ พวกหัวรุนแรงฝ่ายซ้าย นักบวช นักสิทธิมนุษยชน และประธานาธิบดี Aquino เห็นว่าควรยกเลิกกลุ่ม vigilante นี้เสีย รวมทั้งได้ดำเนินการหลายประการที่จะให้หยุดการใช้วิธีการทรมาน แต่ในทางปฏิบัติยังมีการทรมานมากขึ้น

อุปสรรคในการขยายอิทธิพล ของคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์

แม้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์ ในฟิลิปปินส์จะเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคเดียว ในเอเชียที่สามารถขยายกำลังสนับสนุนได้ แต่ก็ยังไม่สำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้กับรัฐบาล ในรูปแบบของการเผชิญหน้า ดังนั้น กองกำลังทหารของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า กองทัพประชาชนใหม่ (NPA) จึงต้องทำการต่อสู้แบบกองโจร (Guerilla Warfare) ถึงแม้การปฏิบัติการของกองทัพประชาชนใหม่ จะขยายวงกว้างออกไป แต่ก็ไม่สามารถปลดปล่อยดินแดนได้อย่างถาวร จึงแสดงให้เห็นว่าการยึดอำนาจรัฐบาลกลางนั้นยังห่างไกลจากความเป็นจริงอยู่มาก⁷² ทั้งนี้ เนื่องจากการที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ ทำการปราบปรามกองทัพประชาชนใหม่ แม้ว่าจะทำให้กองกำลังคอมมิวนิสต์ขยายตัวออกไป แต่ในเวลา

⁷² ชัยโชค จุลศิริวงศ์, อ้างแล้ว, หน้า 121.

เดียวกัน รัฐบาลก็ได้รับผลสำเร็จ ในการสามารถจับกุมผู้นำสำคัญ ๆ ของกองทัพประชาชนใหม่ ได้ ผู้นำที่ถูกจับกุมได้ เช่น ผู้บัญชาการตั้งแต่ ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อตั้งกองกำลังของกองทัพประชาชนใหม่ เมื่อปี 1969 และ Victor Corpus ในเดือน พฤศจิกายน 1977 และ Jose Maria Sison ในเวลาเดียวกัน พลรบของกองทัพประชาชนใหม่อื่น ๆ ก็ถูกจับกุมและสังหารอีกเป็นจำนวนมาก⁷³ ในกรณีที่สังคมนิฟิลิปปินส์ เป็นสังคมที่ยึดถือตัวบุคคลมากกว่าหลักการทางกฎหมาย จึงทำให้กองทัพประชาชนใหม่ ขาดความต่อเนื่องของผู้นำ⁷⁴ นอกจากนั้น แนวร่วมและมวลชนที่กองทัพประชาชนใหม่สร้างขึ้น คือแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front - NDF) จากพวกที่หัวรุนแรง, กลุ่มพระ, ชาวนา, กรรมกรและนักศึกษา ไม่อาจจะร่วมมือหรือสร้างพันธมิตรทางการเมืองได้ เพราะขาดองค์กรทางการเมืองที่ก้าวหน้า และที่จะสามารถทำงานระดับชาติได้⁷⁵ ตลอดจนการกระทำของกองทัพประชาชนใหม่ ในบางครั้งก็ทำให้ประชาชนเกลียดชังคอมมิวนิสต์ กล่าวคือ ในการปกครองพื้นที่ปลดปล่อย กองทัพประชาชนใหม่จะลงโทษอย่างเหี้ยมขาด และรุนแรงกับพวกที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์ และในบางครั้ง เมื่อมีการโจมตีฐานที่มั่นของรัฐบาลก็ได้ทำให้ประชาชน ต้องเสียชีวิตลงอีกด้วย เช่นที่หมู่บ้าน Cagayan กองกำลังของกองทัพประชาชนใหม่เกิดความรู้สึกต่อต้านการกระทำที่รุนแรงของกองทัพประชาชนใหม่ จนยากแก่การขยายฐานสนับสนุน⁷⁶

4.3.2.2 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ ของฟิลิปปินส์

จุดมุ่งหมายของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ เพื่อทำการล้มล้างการปกครองของฟิลิปปินส์ ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ตระหนักถึงภัยคุกคามของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ ว่าเป็นอันตรายต่ออธิปไตย และความมั่นคงของชาติ จึงได้มีนโยบายปราบปรามขบวนการ

⁷³Sheilah Ocampo. "An Island in death's Shadow" op.cit.,p. 30.

⁷⁴ชัยโชค จุลศิริวงศ์, อ้างแล้ว, หน้า 123.

⁷⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 127.

⁷⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

คอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นไป โดยมีกฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ของฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า The Anti-Subversion Act 1957 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2500⁷⁷ โดยมีหลักการสำคัญ คือให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมือง ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้องค์กรอื่นใด ซึ่งมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันกับพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นพรรคการเมือง หรือองค์กรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ให้บรรดาหน่วยทหารซึ่งเป็นสาขาพรรคคอมมิวนิสต์ ตลอดจนขบวนการกบฏชาติไม่ชอบด้วยกฎหมาย บุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ องค์กรขบวนการหรือหน่วยทหารดังกล่าวมาแล้วจะถูกตัดสิทธิ์ ไม่ให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในฐานะข้าราชการตลอด ชีวิต ห้ามรับสมัครเลือกตั้ง และในชั้นหัวหน้าจะต้องถูกลงโทษประหารชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ใน The Anti Subversion Act 1957⁷⁸ โดยกฎหมาย The Anti Subversion Act 1957 นี้ อนุญาตให้พิจารณาคดีในข้อหาว่า กระทำผิดต่อกฎหมายนี้ในศาลพลเรือนธรรมดา⁷⁹ หลังจากใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ ได้ลดน้อยลงมาก แต่ต่อมาเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ ได้ฟื้นตัวขยายอิทธิพลอีกครั้งหนึ่งในปี 1968 โดยพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ (CPP) ได้ก่อตั้งกองกำลังด้านทหารที่เรียกว่ากองทัพประชาชนใหม่ (NPA) ในปี 1969 และแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ ในปี 1973 แล้วในสมัยประธานาธิบดีมาร์คอส ก็ได้เกิดปัญหาการใช้อำนาจเผด็จการ และการใช้อำนาจมิชอบของเจ้าหน้าที่ทหาร เกิดการคอร์ปชั่น ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เป็นผลให้มีการขยายตัวคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์⁸⁰ เป็นเหตุให้รัฐบาลประธานาธิบดีมาร์คอส ประกาศใช้กฎอัยการศึก ในวันที่ 21 กันยายน 1972 โดยให้กองทัพคงไว้ ซึ่งกฎหมายและระเบียบทั่วประเทศฟิลิปปินส์ ป้องกันและปราบปรามความรุนแรงที่ฝ่าฝืนกฎหมายทุกรูปแบบ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของการกบฏการจลาจล และได้บังคับใช้พระราชกฤษฎีกา คำสั่งและ

⁷⁷ ฉานินทร์ ทรัพย์วิเชียร, อ้างแล้ว, หน้า 136.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136-137.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 138.

⁸⁰ Charles C. Mc. Dougal, The Marcos File : Was he a Philippine Hero or corrupt Tyrant, (San Francisco : San Francisco Publishers, 1987), p. 162

กฎระเบียบ ซึ่งออกโดยประธานาธิบดีมาร์คอส^๑ แต่จากการที่ได้ประกาศกฎอัยการศึก ได้มีการจำกัดเสรีภาพในการพูด การเคลื่อนไหว ทำให้ประชาชนที่ฝ่าฝืนถูกจับกุม คุมขังโดยปราศจากการพิจารณาคดี และใช้มาตรการรุนแรงเข้าปราบปรามคอมมิวนิสต์ เช่นในปี 1972 รัฐบาลได้กระจายกองกำลังทหาร 7,000 คน ในจังหวัด Issabella ในเกาะลูซอน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รัฐบาลไม่สามารถทำลายกองทัพประชาชนใหม่ลงได้ ทหารจึงได้บังคับให้ประชาชน 50,000 คน โยกย้ายออกจากหมู่บ้านและตั้งถิ่นฐานใหม่ เพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ให้ง่ายขึ้น แต่ทำให้ประชาชนเดือนร้อนและให้ความร่วมมือ กองทัพประชาชนใหม่มากขึ้น และนำไปสู่ขบวนการที่กว้างขึ้นของผู้สนับสนุนกองทัพประชาชนใหม่ในชนบท แม้ว่าต่อมาประธานาธิบดีมาร์คอส จะได้ประกาศยกเลิกกฎอัยการศึก ในวันที่ 17 มกราคม 1981 ทำให้นักโทษได้ถูกปล่อยตัวจำนวน 341 คน ซึ่ง 154 คน เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนความมั่นคงของชาติ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน และนักโทษอื่น ๆ อีก 1,600 คน ได้เปลี่ยนที่คุมขังจากทหารมาเป็นที่คุมขังพลเรือน แต่การฝ่าฝืนสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงยังมีอยู่ต่อไป เนื่องจากยังมีการออกคำสั่งของประธานาธิบดีที่ 2,045 ซึ่งกำหนดว่า การใช้กองกำลังทหารและฟิลิปปินส์ เพื่อป้องกันและปราบปรามความรุนแรง การจลาจล กบฏ การล้มล้างเปลี่ยนแปลงการปกครอง จะดำเนินการบังคับใช้ และมีผลอยู่ต่อไป จึงยังคงมีการจับกุมโดยอำเภอใจ โดยกองกำลังทหาร และการปฏิเสธการตรวจสอบทางกฎหมาย โดยการออกหมายเรียกตัว หรือกระบวนการทางกฎหมายอื่น ๆ และในวันที่ 19 มีนาคม 1980 รัฐบาลได้ออก Letter of Instruction No. 1211 ซึ่งให้อำนาจกองทัพฟิลิปปินส์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่จะจับกุมบุคคลผู้ถูกสงสัยว่าเป็นกบฏหรือล้มล้างและเกี่ยวข้องกับอาชญากรโดยปราศจากการดำเนินการทางกฎหมาย และให้อำนาจกักขังผู้ถูกจับกุม จนกระทั่งปล่อยโดยคำสั่งของประธานาธิบดี^๒ ซึ่งการจับกุมโดยปราศจากหมายจับ และการจับกุมต่ออำนาจของ Presidential Commitment Order

^๑ Enrique M. Fernando, Jr. "Perspective on Human Right : The Philippines in a period of crisis and Transition," Philippine Law Journal. Vol 56 (March 1981) : 8.

^๒ Niall MacDermot. "Human Rights in the World : Philippines" The Review International Commission of Jurists Vol. 30(July 1983) : 15-16

มักจะกระทำโดยปราศจากสาเหตุที่แน่ชัด และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างทารุณ ทรมาน หายตัว การยกเลิกกฎหมายการศึกษาที่ยังไม่ให้เพิ่มเสรีภาพแก่นักหนังสือพิมพ์ แต่อย่างไรเช่นในวันที่ 7 ธันวาคม 1982 Jose Bugos บรรณาธิการและผู้พิมพ์หนังสือรายสัปดาห์ฉบับหนึ่ง ถูกเจ้าหน้าที่ทหาร จับกุมในข้อหาล้มล้างการปกครอง และสนับสนุนล้มล้างรัฐบาล^{๕๓} ซึ่งจะเห็นได้ว่ากองกำลัง ทหารได้กลายเป็นสถาบันที่มีอิทธิพล และอำนาจในสังคมฟิลิปปินส์มาตั้งแต่ 1972-1981 และยังคงมีอยู่ต่อไปทั้ง ๆ ที่ได้ยกเลิกกฎหมายการศึกษาแล้ว โดยมีผลกระทบคือ มีการจับกุมผู้ถูกสงสัย โดยอำเภอใจ การทรมานการควบคุมตัวโดยไม่มีกำหนด โดยทหารหรือกองกำลังรักษาความ มั่นคงการช่วยเหลือฝ่ายที่ไม่พอใจต่อนโยบายรัฐบาลถือว่าเป็นพยานหลักฐานว่าเป็นผู้ยุยงส่งเสริม การกบฏ ล้มล้างและสมคบกับกองทัพประชาชนใหม่คนงานนักสิทธิมนุษยชน ผู้ช่วยเหลือทาง กฎหมาย ผู้นำกรรมกรถูกจับกุม และปล่อยตัวโดยปราศจากการพิจารณาคดี เพราะขาดพยาน หลักฐานและมีจะถูกทรมานขณะควบคุมตัว^{๕๔} และชาวนามักจะถูกผลักดันให้ออกจากท้องถิ่นที่อยู่ อาศัย เพื่อทำการปรามปรามกองทัพประชาชนใหม่ ทำให้เกิดความอยากทุกข์ยาก ทางเศรษฐกิจ และฝ่าฝืนสิทธิของปัจเจกชน^{๕๕}

ต่อมา ในปี 1986 ประธานาธิบดี Aquino ได้ขึ้นครองอำนาจก็ยังคงเผชิญกับ ปัญหาทศวรรษคอมมิวนิสต์ ซึ่งประธานาธิบดี Aquino จึงยังคงไว้ซึ่ง decree-making Power เช่นเดียวกับมาร์คอส แต่จะใช้อย่างจำกัด โดยยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการออกหมายเรียกตัว และเลิกล้มกฎหมายบางประการสมัยประธานาธิบดีมาร์คอสที่ให้ควบคุมตัว โดยปราศจากข้อ กล่าวหาและพิจารณาคดี การลงโทษในอัตราโทษขั้นสูงสุด แก่ผู้ล้มล้างรัฐบาลจากจำคุกถึง ประหารชีวิตได้ถูกยกเลิก และได้เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกแก่นักโทษประมาณ 500 คน และได้ปล่อยตัวนักโทษทางการเมือง รวมทั้งผู้ถูกกล่าวหาว่า เป็นสมาชิกของคอมมิวนิสต์ และ ของฝ่ายกองกำลังอาวุธ กองทัพประชาชนใหม่การเข้มงวดหนังสือพิมพ์

^{๕๓} Ibid p.p. 16-17.

^{๕๔} Niall Mac Dermot. "Human Rights in the World : Philippines" The Review International Commission of Jurists.

vol 33 (December 1984) : 22

^{๕๕} Ibid.

โดยประธานาธิบดีมาร์คอส ได้ถูกยกเลิกไป^{๘๖} รัฐบาลประธานาธิบดี Aquino ได้ให้การปกป้องทางสิทธิมนุษยชน โดยในเดือนกุมภาพันธ์ 1988 ได้เห็นชอบกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้การทราบทุกชนิดถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตลอดจนทุกรูปแบบของการควบคุมโดยลับ หรือขังเดี่ยว รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการถาวร ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยกเลิกกองทัพลเรือ และ Paramilitary Unit เช่น civilian Home Defense Force (CHDF) ซึ่งต้องเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการฝ่าฝืนสิทธิมนุษยชนอย่างมากมาย ภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีมาร์คอส และรัฐบาลได้ให้สัตยาบัน International Covenant on Civil and Political Right and on Economic Social and Cultural Right และเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 1988 พิธีสารฉบับที่ 2 ของอนุสัญญาเจนีวา เกี่ยวกับการปกป้องผู้ได้รับเคราะห์กรรมในกรณีของการพิพาทด้วยอาวุธไม่เป็นระหว่างประเทศ (Non-International Armed Conflict) ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ให้สัตยาบัน ในปี ค.ศ. 1986 ก็ได้มีผลบังคับใช้^{๘๗}

โดยสรุปการสิ้นสุดรัฐบาลประธานาธิบดี มาร์คอสโดยการขึ้นมามีอำนาจของประธานาธิบดี Aquino นำไปสู่ความหวังในการที่จะประนีประนอมกับคอมมิวนิสต์ โดยในเดือนธันวาคม 1987 ได้มีการหยุดยิง ติดตามมาด้วยการเจรจาสันติภาพ และโดยการนริโทษกรรม แต่การเจรจาก็ล้มเหลว และเริ่มมีการต่อสู้ในระดับที่รุนแรง โดยในช่วงปี 1987 หน่วยสังหารของฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่ ที่เรียกว่า Sparrow Unit โดยขยายฐานกำลังมากขึ้น จึงทำให้โครงการนริโทษกรรม มีผลสำเร็จน้อยมาก ทางฝ่ายรัฐบาล Aquino ซึ่งได้จัดตั้งกลุ่มกองกำลังประชาชนพลเรือนเพื่อต่อสู้ป้องกันตนเองที่เรียกว่า Vigilante ได้เพิ่มขึ้นกว่า 2๐๐ กลุ่ม เพื่อทำการต่อสู้กับกบฏคอมมิวนิสต์ต่อไป^{๘๘} และได้มีการสังหารและหายตัวมากขึ้น

^{๘๖}Niall Mac Dermot. "Human Rights in the World : Philippines " The Review International Commission of Jurist. Vol 42 (June 1989) : 6.

^{๘๗}Amnesty International Report, 1988 p. 77.

^{๘๘}David Kowalewski "Vigilante Counter insurgency and Human rights in The Philippines : A Statical Analysis" Human Right Quarterly. Vol 12 (May 1990) : 247.

4.3.3 ความสัมพันธ์กับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในการที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ ปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ของฟิลิปปินส์

เนื่องจากรัฐบาลฟิลิปปินส์ ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และต่อมาฟิลิปปินส์ ได้ลงนามให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีพิธีสาร ฉบับที่ 2 ปี 1977 แล้วเมื่อ ค.ศ. 1986 และมีความผูกพันที่ฟิลิปปินส์ จะต้องนำพิธีสารดังกล่าวมาบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 1988 ดังนั้นจากข้อเท็จจริงของสถานการณ์พิพาทด้วยอาวุธระหว่างกองกำลังทหารของรัฐบาลฟิลิปปินส์ และกองกำลังของฝ่ายกบฏคอมมิวนิสต์กองทัพประชาชนใหม่ (NPA) นั้น ทางฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่มีการดำเนินการทำสงครามแบบกองโจร โดยจัดองค์กรของกองทัพอย่างมีระเบียบวินัย ดำเนินการภายใต้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ แต่กองทัพประชาชนใหม่สามารถควบคุมดินแดนได้เพียงบางครั้งเท่านั้น แต่ไม่สามารถควบคุมดินแดน หรือพื้นที่ได้อย่างถาวร รัฐบาลก็สามารถยึดพื้นที่คืนได้^{๘๙} ดังนั้น สถานการณ์จึงตกอยู่ในความรุนแรงที่เป็นกรณีพิพาทด้วยอาวุธ (Armed Conflict) ถึงระดับที่คู่พิพาทแต่ละฝ่าย คือ กองทัพฟิลิปปินส์ (Arm และกองทัพประชาชนใหม่ มีความผูกพันที่จะต้องนำกฎหมายพื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมเป็นอย่างต่ำ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 รวมของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 มาใช้ ซึ่งตามมาตรา 3 รวมดังกล่าว ได้ห้ามละเมิดต่อชีวิต ห้ามทรมานทำร้ายร่างกาย ห้ามจับตัวเป็นประกันแก่บุคคลผู้ไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบอันหมายถึงประชาชนพลเรือน รวมทั้งสมาชิกของกองกำลังติดอาวุธ ทั้งของฝ่ายรัฐบาลและของกองทัพประชาชนใหม่ ซึ่งได้วางอาวุธแล้ว และไม่สามารถทำการสู้รบได้ต่อไป เช่น เพราะถูกจับกุมหรือบาดเจ็บหรือป่วยไข้ แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติของกองทัพฟิลิปปินส์ปรากฏว่า ทั้ง ๆ ที่มีการพิพาทด้วยอาวุธภายในฟิลิปปินส์นี้มาเป็นเวลานาน และกว้างขวาง นำไปสู่ปัญหาการอพยพพลเรือนเป็นหมื่น ๆ คน ในฟิลิปปินส์ แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ ก็ไม่ยอมรับว่าการพิพาทด้วยอาวุธมีอยู่ และไม่ยอมรับที่นำ มาตรา 3 รวมมาใช้^{๙๐} มีการละเมิด

^{๘๙}Gregg R. op.cit., p. 143.

^{๙๐}David P. Forsythe, "Human Right and Internal Conflict : Trend and Recent Development." California Western International Law Journal 12(Spring 1982) : 301.

ต่อชีวิต การทรมานพลเรือน และดำเนินคดีอย่างรวบรัด^{๑๑} แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลฟิลิปปินส์ ไม่ยอมรับว่าสถานการณ์เป็นกรณีพิพาทด้วยอาวุธ ที่จะต้องนำมาตรา 3 รวมมาใช้ แต่ปรากฏว่า ในทางปฏิบัติองค์กรทางด้านมนุษยธรรมที่เป็นกลาง และไม่ลำเอียงแก่ฝ่ายใด เช่น คณะกรรมการกาชาดสากล (ICRC) ได้ดำเนินกิจกรรมในการช่วยเหลือและปกป้อง ผู้ได้รับเคราะห์ ทั้งพลรบและพลเรือน จากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบระหว่างกองกำลัง ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ กับฝ่ายกบฏ คือกองทัพประชาชนใหม่ โดยผู้แทนคณะกรรมการกาชาดสากล ได้เยี่ยมพลเรือนและผู้ถูกจับกุมจากการที่เกี่ยวข้องกับขบวนการกบฏ เช่นใน 1986 รัฐบาล ประธานาธิบดี Aquino ได้ให้การช่วยเหลือทางการแพทย์ และช่วยเหลือด้านอาหารแก่ผู้อพยพ ใน Mindonao, Visayan และ Luzon ในการปกป้องนั้น ปรากฏว่าเมื่อเปลี่ยนรัฐบาลในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1986 ทำให้รัฐบาล Aquino ทบทวนกรณีนักโทษผู้ถูกควบคุมตัวที่เกี่ยวข้อง กับการละเมิดความสงบเรียบร้อยภายใต้สมัยรัฐบาลประธานาธิบดีมาร์คอส และยังคงถูกกักขัง ในคุกพลเรือน โดยคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้เข้าถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประกันการเข้าถึงผู้ถูกกักขังเหล่านี้ได้เยี่ยมเรือนจำในจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ความ รับผิดชอบของรัฐบาลท้องถิ่น โดยคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า นักโทษภายใต้การควบคุมของรัฐบาลได้ถูกปล่อยตัวตามลำดับ ตามนโยบายการตัดสินใจของ ประธานาธิบดี Aquino ที่จะปล่อยตัวนักโทษการเมืองทั้งหมด รวมทั้งคณะกรรมการกาชาด ระหว่างประเทศ ได้เยี่ยมสถานที่ที่นักโทษถูกควบคุมตัวภายใต้ความรับผิดชอบของ Chief of the Philippine Constabulary (PC) และ The Integrated National Police (INP) รวมทั้งคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ให้การช่วยเหลือ พิเศษทางด้านวัสดุ และยา แก่ผู้ที่ถูกควบคุมตัว และมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก และ คณะกรรมการกาชาดสากลและสภากาชาดฟิลิปปินส์ได้ตั้งศูนย์กาชาดช่วยเหลือด้านอาหาร การดูแลทางการแพทย์อนามัยบุคคลผู้อพยพ ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคงในเกาะลูซอน ตอนเหนือ และเกาะวิซายัน และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังได้มีโครงการเผยแพร่

^{๑๑} Gregg R. op.cit., p. 124.

หลักการภาษาต บพบาทกิจกรรมภาษาตไปยงพื้นที่ ๗ ที่มีการช่วยเหลือ รวมทั้งแก่งองทัพและ
นักเรียน^{๑๒}

4.3.4 ลู่ทางในการแก้ปัญหา

จากการวิเคราะห์มาข้างต้น จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญา
เจนีวา 1949 และพิธีสาร ฉบับที่ 2 ปี 1977 มีความผูกพันที่จะต้องนำกฎเกณฑ์ทางด้าน
มนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน มาใช้ปฏิบัติต่อขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ฟิลิปปินส์ แต่ข้อเท็จจริง
ปรากฏว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ ไม่ยอมรับว่าสถานการณ์เป็นการพิพาทด้วยอาวุธในอันที่จะนำมาตรา ๓
รวมมาใช้ จึงทำให้คู่พิพาททั้งฝ่ายกองกำลังของฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่
ปฏิบัติการอันเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์พื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เช่นมีการ
สังหารหมู่ การทรมาน การดำเนินคดีอย่างรวบรัด ตลอดจนมีการบังคับให้พลเรือนโยกย้าย
ถิ่นฐานโดยไม่สมัครใจ แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรทางด้านมนุษยธรรม เช่น คณะกรรมการ
ภาษาตสากล ก็ได้มีการปกป้องช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมในเรื่องอาหาร ยา แก่ผู้ได้รับ
เคราะห์กรรม เยี่ยมมกโทษที่เกี่ยวข้องกับกบฏ และในปัจจุบัน รัฐบาลฟิลิปปินส์ ภายใต้การนำ
ของประธานาธิบดี คาราซอน อาดิโน ได้พยายามให้การปกป้องทางด้านสิทธิมนุษยชน โดยใน
เดือนกุมภาพันธ์ 1988 รัฐสภาของฟิลิปปินส์ได้ให้ความเห็นชอบต่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยให้
ถือว่าการทรมาน และการจับกุมที่เป็นการลับทุกรูปแบบ ตลอดจนการขังเดี่ยวเป็นการไม่ชอบ
ด้วยกฎหมาย รัฐบาลฟิลิปปินส์ ได้จัดให้มีคณะกรรมการถาวรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ในการ
พิจารณารับฟังการกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้ยกเลิกกองทัพที่จัดตั้งขึ้นโดย
พลเรือน และหน่วย Paramilitary เช่น Civilian Home Defense Force (CHDF)
ซึ่งเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งหลายเป็นจำนวนมาก ภายใต้รัฐบาล
ประธานาธิบดีมาร์คอส และให้มีการยกเลิกการลงโทษ ประหารชีวิตรัฐธรรมนูญใหม่ และเปลี่ยน
โทษจากประหารชีวิต เป็นจำคุกตลอดชีวิต จำนวน 5๐๐ คน^{๑๓} นับว่าการออกกฎหมายและการ
ดำเนินนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลฟิลิปปินส์ เป็นการยอมรับการปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรม
ระหว่างประเทศ

^{๑๒} ICRC ANNUAL REPORT 1986, p. 60-2.

^{๑๓} Amnesty International Report, 1988 p. 177

4.3.5 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

4.3.5.1 ประวัติความเป็นมาของแนวร่วม ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร และสาเหตุที่นำไปสู่การกบฏ เพื่อปกครองตนเอง

เกาะมินดาเนา ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ มีประชากรประมาณ 12 ล้านคน เป็นชาวมุสลิมเสีย 5 ล้านคน เป็นดินแดนที่มีความยากจน ชาวโมโรทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ ได้ต่อสู้เพื่อการปกครองตนเอง มาเป็นเวลานานกว่า 300 ปีแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ที่สเปนพยายามจะปกครองชาวโมโร^{๑๔} โดยเมื่อสเปนเข้ามา มีอำนาจในฟิลิปปินส์ ได้เข้าเอาศาสนาภายในโรมันคาทอลิกมาเผยแพร่ในหมู่ชนพื้นเมือง ในขณะที่ศาสนาอิสลามได้ฝังรากอย่างแน่นแฟ้นในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน มินดาเนา การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ เท่ากับเป็นการทำลายศาสนาอิสลามไปในตัว และการทำลายศาสนาอิสลามเท่ากับทำลายวิถีชีวิตของชาวมุสลิมนั่นเอง ชาวมุสลิมจึงได้จับอาวุธขึ้นต่อสู้กับสเปนเรื่อยมา และเมื่อสหรัฐอเมริกาเข้ามา มีอำนาจแทนสเปนในปี ค.ศ. 1898 สหรัฐยังคงเพิกขังการต่อต้านจากชาวมุสลิม เพราะมุสลิมเกลียดชังศาสนาคริสต์นั่นเอง และเนื่องจากมินดาเนาเป็นดินแดนที่มีทรัพยากรสมบูรณ์ ชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาคริสต์ทุกอาชีพได้หลั่งไหลเข้าไปตั้งหลักแหล่งในมินดาเนา โดยในปี ค.ศ. 1950 ประธานาธิบดี แมกไซไซ ได้เปิดโอกาสให้ชาวคริสต์ไปตั้งรกรากในมินดาเนา ประชากรชาวมุสลิมได้ต่อต้านนโยบายผสมผสานนี้ เนื่องจากกลัวว่าจะเป็นการทำลายเอกลักษณ์ของชาวมุสลิม^{๑๕} ซึ่งทำให้ชาวมุสลิมสูญเสียดินแดนของตน กระเทือนต่อชุมชนมุสลิมทั้งทางเศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรม ซึ่งชาวคริสต์เตียน ได้เข้าถือครองกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย และนำไปสู่การต่อสู้และการสังหารหมู่ การลอบสังหารระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสต์ ในระยะก่อนที่จะมีการประกาศใช้กฎอัยการศึก

^{๑๔} Leonard Davis, op. cit., p. 44.

^{๑๕} Che Man, op.cit., p. 60.

ในปี 2515^{๖๖} ความขัดแย้งในดินแดนของชาวโมโร ได้มีมากขึ้นภายหลังจากที่ประธานาธิบดี มาร์คอส ได้ครองตำแหน่งประธานาธิบดี การใช้ความรุนแรงโดยรัฐบาลได้เริ่มขึ้น เมื่อหน่วย ตำรวจของฟิลิปปินส์ หรือ PC ได้เริ่มสนับสนุน "the Ilaga terrorist Squads" ในการ ต่อสู้กับพวกโมโร และในปี 1969 ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front) จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดเป็นองค์กร ที่สามารถทำให้ MNLF นี้ พัฒนาไปเป็นกองกำลังแนวร่วม ซึ่งก่อตั้งโดย Nu Misuari เพื่อดำเนินงานกู้ อิสระภาพของชาวโมโร และ MNLF นี้ ก็ได้ก่อตั้ง Bansa Maro Army (นักรบชาวโมโร) หรือ BMA ขึ้น ซึ่งมีสมาชิก 150,000 - 300,000 คน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากชาวมุสลิม ในการต่อสู้ทางอาวุธกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ และในกลางปี 1970 หน่วยตำรวจฟิลิปปินส์ (PC) ได้กลายเป็นส่วนสนับสนุนชาวคริสเตียนกลุ่ม Ilaga ในปี 1971 ชาวโมโร ings หลายในเกาะ มินดาเนาอยู่ภายใต้การค้นหา และทำลายของหน่วยตำรวจฟิลิปปินส์ และปี 1972 หลายเมือง อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยดังกล่าว การต่อสู้ระหว่างชาวมุสลิม กับคริสเตียนดังกล่าวทำให้ ชาวมุสลิมกว่า 1,000 คน ทั้งผู้ชาย, ผู้หญิงและเด็ก ได้ถูกสังหารโดยกลุ่ม Ilaga และ ต้องอพยพหนีออกจากพื้นที่ และภายหลังจากการประกาศใช้กฎอัยการศึก ในเดือนกันยายน 2515 ได้มีการดำเนินการทางทหาร อย่างเต็มรูปแบบ ในการที่จะปราบปรามและทำลายกลุ่ม กบฏ โดยมีแผนดำเนินการทางทหารต่าง ๆ เช่น แผนการ Reina ซึ่งใช้กำลังทหาร และ ตำรวจปราบปรามในปี 1974 โดยได้สังหารกลุ่มกบฏซึ่งติดอาวุธกว่า 800 คน^{๖๗} แผนการ Pamukpok กองกำลังทหารได้สังหารกบฏได้กว่า 200 คน และอีกจำนวนมากได้รับบาดเจ็บ และพลเรือนไร้ที่อาศัยทั้งได้มีการจับกุมผู้นำกบฏได้ และแผนการ Lebak ได้ดำเนินการเพื่อ ทำลายกองกำลังกบฏที่เมือง Tran, Lebak และ Cotabato ได้ดำเนินการสู้รบ 6 เดือน ระหว่างกองทัพฟิลิปปินส์ (AFP) และขบวนการแบ่งแยกดินแดนทำให้สูญเสียชีวิตหลายร้อยคน

^{๖๖} ขจัดภัย บรูซพัตน์, ไทยมุสลิม. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพินทยา, 2519), หน้า 384-392.

^{๖๗} Che Man, op.cit., p. 150.

และพลเรือนไว้ที่อยู่อาศัยนับหลายพันคน^{๙๙} และฝ่ายกบฏสามารถเข้าควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของ บาซัน, ซูลา, ลาเนา แซมบวงก่า และโคตาบาโตไว้ได้^{๑๐๐}, แผนการ *Batikus Operation* เป็นการต่อสู้ที่เกาะ Siasi เพื่อป้องกันมิให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนยึดเมือง Siasi ไว้ได้ กองกำลังทหารเรือและอากาศได้สู้รบกัน 3 วัน ได้ทำลายหมู่บ้าน, เรือ และทำให้ฝ่ายกลุ่ม กองโจรกบฏถูกสังหาร 85 คน ในขณะที่สู้รบและบาดเจ็บอีกจำนวนมาก ทางฝ่ายทหารรัฐบาล ได้รับบาดเจ็บเพียง 6 คน ถูกสังหารเพียง 2 คน^{๑๐๑} และแผนการ *Bagsik* เป็นแผนการ ที่ฝ่ายกองกำลังทหาร รัฐบาลฟิลิปปินส์ ต้องการที่จะยึดเมือง Jolo คืนมาจากแนวร่วม ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) ซึ่งเมือง Jolo ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมุสลิม เป็นเวลา 3 วัน ก่อนดำเนินการแผนการนี้ โดยใช้กองกำลัง ทหารกว่า 2,๐๐๐ คน โจมตีเมืองดังกล่าว ในเดือนกุมภาพันธ์ 1974 ได้สำเร็จแต่ทหาร จำนวน 99 คน ถูกสังหารขณะสู้รบ และได้รับบาดเจ็บ 22 คน ในขณะที่ฝ่ายกบฏถูกสังหาร 516 คน และได้รับบาดเจ็บ 224 คน^{๑๐๒} การสู้รบเหล่านี้ จึงถือว่าเป็นลักษณะเป็นการพิพาท ด้วยอาวุธ และได้ถึงขีดรุนแรงสูงสุดในปี 1975 ความรุนแรงจากสงครามดังกล่าว เป็นที่สนใจ ของประชาคมโลก และในปี 1976 ทั้ง 2 ฝ่าย ที่พิพาทกัน จึงได้ลงนามข้อตกลงที่กรุงทริโปลี^{๑๐๓}

โดยสรุปการพิพาทด้วยอาวุธระหว่างกองกำลังของฝ่ายรัฐบาล ฟิลิปปินส์ กับขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ทางฝ่ายรัฐบาลได้ใช้ทหารถึง จำนวน 62,๐๐๐ คน เข้าปราบปรามฝ่ายกบฏอย่างรุนแรง ทั้งนี้เพื่อทำลายกองกำลังฝ่ายกบฏ และเข้าควบคุมพื้นที่ ซึ่งถูกฝ่ายกบฏยึดครองคืนมาได้ จากการสู้รบกันทำให้ทั้งสองฝ่ายประสบ ความสูญเสียมากมาย ทหารฝ่ายรัฐบาลได้เสียชีวิตหลายพันคน ฝ่ายกบฏมุสลิมเสียชีวิตกว่า หมื่นคน พลเรือนผู้บริสุทธิ์พลอยได้รับเคราะห์กรรมเสียชีวิตมากมาย โดยชาวมุสลิม ซึ่งมีทั้ง

^{๙๙} Ibid

^{๑๐๐} ขจัดภัย บุรุษพัฒนา, อ้างแล้ว, หน้า 396.

^{๑๐๑} Che Man, op.cit., p. 150.

^{๑๐๒} Ibid

^{๑๐๓} Ibid p. 151.

ผู้หญิง เด็ก และคนชรา จำนวนมากกว่า 100,000 คน ได้เสียชีวิต บ้าน 200,000 หลัง และมีสัตว์ได้ถูกทำลาย ทำให้พลเรือนทั้งชาวมุสลิมและคริสเตียนประมาณ 180,349 ครอบครัว หรือประมาณ 1,009,128 คน ต้องอพยพจากถิ่นฐานที่อยู่เดิมของตน¹⁰³ ผู้พลัดถิ่นไร้ที่อยู่และอดอาหาร การปฏิบัติการปราบปรามกบฏขบวนการมุสลิมประสบความสำเร็จมาก ทหารเข้ายึดพื้นที่ซึ่งกบฏควบคุมกลับคืนมาได้ กองกำลังฝ่ายกบฏไม่สามารถรวมกันเป็นกลุ่มก้อนได้อีกต่อไป และแตกกระจัดกระจาย ผู้นำกบฏจำนวนมากมอบตัวต่อรัฐบาล และการช่วยเหลือจากต่างชาติ ก็ชะงักลงพื้นที่ส่วนใหญ่ในมินดาเนาตกอยู่ในความควบคุมของทหารรัฐบาล ยกเว้นในท้องที่ห่างไกลในเขตโคตาบาโต ที่กบฏยังคงซ่อนสมุ่กำลังอยู่ในพื้นที่ ปฏิบัติการโจมตีอยู่ประปราย โดยตั้งชุมโจมตีเป็นส่วนใหญ่ ครั้งละจำนวน 10-50 คน¹⁰⁴

4.3.5.2 กฎหมายและนโยบายของฟิลิปปินส์ ในการปฏิบัติต่อขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

กรณีการพิพาทด้วยอาวุธ ระหว่างกองกำลังของรัฐบาลฟิลิปปินส์ และขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรนั้น รัฐบาลฟิลิปปินส์มองว่าเป็นเรื่องของความไม่สงบภายในที่จะต้องจัดการตามกฎหมายภายในของฟิลิปปินส์ โดยรัฐบาลได้มีนโยบายหลายประการในการพยายามแก้ไขปัญห ความสงบที่เกิดขึ้นในมินดาเนา ทั้งมาตรการในทางทหาร โดยใช้กำลังทหาร เข้าทำการปราบปรามกบฏมุสลิม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในดินแดนดังกล่าว โดยได้ใช้แผนการหรือยุทธวิธีในการปราบปราม พวกกบฏอย่างรุนแรง เพื่อทำลายกองกำลังฝ่ายกบฏ และได้เข้าควบคุมพื้นที่ ซึ่งถูกพวกกบฏยึดครองได้ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้รับความสูญเสียเป็นอย่างมาก โดยทหารรัฐบาลเสียชีวิต หลายพันคนและฝ่ายกบฏเสียชีวิตกว่าหมื่นคน และพลเรือนผู้ได้รับเคราะห์กรรมได้สูญเสียชีวิตจำนวนมาก และทำให้พลเรือนชาวมุสลิมและชาวคริสต์จำนวน 180,349 ครอบครัว หรือประมาณ 1,009,128 คน ต้องอพยพออกจากถิ่นที่อยู่เดิมของตน¹⁰⁵ ตกเป็นภาระของรัฐบาลที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ แต่จากการที่

¹⁰³ ขจัดภัย บุรุษพันธ์, อ้างแล้ว หน้า 397-398.

¹⁰⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 399-400.

¹⁰⁵ ขจัดภัย บุรุษพันธ์, อ้างแล้ว, หน้า 399.

รัฐบาลได้ใช้มาตรการทางทหารเข้าปราบปรามกบฏก็กลับทำให้สถานการณ์ตึงเครียดมากขึ้น รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงได้ใช้มาตรการเศรษฐกิจการเมือง และจิตวิทยาควบคู่กันไป โดยประธานาธิบดี มาร์คอสได้ออกพระราชกฤษฎีกา, คำสั่ง, ประกาศ และหนังสือสั่งการ เพื่อให้ยุติความขัดแย้งต่าง ๆ เช่น ได้ออกพระราชกฤษฎีกาในการยกเลิกความเข้มงวดการซื้อขายสินค้า การให้นิรโทษกรรมแก่บุคคลผู้กระทำความผิดใด ๆ ที่ถูกลงโทษโดยกฎหมายที่มีอยู่ในพื้นที่มุสลิม, ประกาศวันหยุดของชาวมุสลิมว่าเป็นวันหยุดที่สอดคล้องกฎหมายของฟิลิปปินส์ ให้ก่อตั้งสถาบันอิสลาม รวมทั้งได้มีโครงการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา ซึ่งประกอบกิจกรรม 3 ชนิด ได้แก่การฟื้นฟู ประกอบด้วย การฟื้นฟูบูรณะ และพัฒนาโครงการฟื้นฟูโครงการแรก ได้แก่ การช่วยเหลือครอบครัวที่ได้อพยพจากพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น โดยประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบได้กลับไปตั้งรกรากใหม่ที่ถิ่นที่อยู่เดิมของตน ทั้งนี้ที่ความสงบสุขกลับคืนมา เกี่ยวกับการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา คือการฟื้นฟูบูรณะความเสียหายของสิ่งก่อสร้างที่อำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน และการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน จากสถาบันการเงินของธนาคารแห่งฟิลิปปินส์¹⁰⁶ นอกจากนี้ ขณะที่กองทัพของฟิลิปปินส์ได้ปฏิบัติการปราบปรามขบวนการกบฏมุสลิมอย่างหนักนั้น ทางรัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ได้จัดตั้งศูนย์การบริหาร และพัฒนาในภาคใต้ของฟิลิปปินส์ เพื่อรับผิดชอบในการส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม และรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการฟื้นฟูกลุ่มกบฏมุสลิมที่มอบตัว และผู้อพยพในมินดาเนา เช่น ในปี 1980 ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน 25 ล้าน เปโซ เพื่อฟื้นฟูแก่ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) และกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งทำงานด้านพัฒนาาร่วมกับรัฐบาล¹⁰⁷ แต่ชาวโมโรมองนโยบายเหล่านี้ของรัฐบาลว่า เป็นเครื่องมือของการผสมกลมกลืน ชาวโมโรซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเข้ากับฟิลิปปินส์ ซึ่งชาวโมโรได้พยายาม

¹⁰⁶Che Man, op.cit., pp. 151-152.

¹⁰⁷Ibid, p. 153.

หลีกเลี่ยงมาแล้วหลายศตวรรษ เพราะกลัวว่าตนเองจะสูญเสียเอกลักษณ์ของการเป็นมุสลิม¹⁰⁸ และเป้าหมายของขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร คือต้องการแบ่งแยกดินแดนเพื่อปกครองตนเอง นโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่จะแก้ปัญหาชาวโมโรโดยวิธีการที่ไม่ใช้ทางทหารจึงล้มเหลว การใช้กองกำลังทหารเข้าปราบปรามขบวนการดังกล่าว จึงยังคงเป็นวิธีการที่ใช้อยู่ เพื่อปราบปรามขบวนการแบ่งแยกดินแดนดังกล่าว ที่ยังคงปฏิบัติการอยู่¹⁰⁹ เพื่อแก้ปัญหาการพิพาทด้วยกล่าว องค์การประชุมอิสลามระหว่างประเทศ (IOC) จึงได้เข้าไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท โดยการจัดการประชุมทั้ง 2 ฝ่าย ณ เมือง เจดดาห์ เมื่อเดือนมกราคม 1975 แต่ผลประชุมไม่สำเร็จ เพราะขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ต้องการจะรวมเกาะทางภาคใต้ ได้แก่ มินดาเนา, ซูลู, โจโล ลาซีลัน และปาลาวัน เป็นรัฐอิสระ¹¹⁰ และในกลางเดือน ธันวาคม 1976 ฟิลิปปินส์ก็ได้ประชุมเจรจากับกลุ่ม MNLF อีกครั้งที่เมืองตริโปลี ผลของการประชุม ทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงหยุดยิง และรัฐบาลฟิลิปปินส์จะให้การปกครองตนเองแก่ 13 จังหวัดภาคใต้ โดยให้มีประชามติ ผลของประชามติ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะให้มุสลิมปกครองตนเอง¹¹¹ และในปัจจุบันการพิพาทด้วยอาวุธ ระหว่างกองกำลังรัฐบาลของฟิลิปปินส์ กับขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรยังคงมีอยู่ แต่ขบวนการดังกล่าวได้อ่อนแอลง เนื่องจากมีการแบ่งแยกผู้นำเป็นหลายกลุ่ม การต่อสู้จึงลดลง และไร้ประสิทธิภาพที่จะคุกคาม ความมั่นคงของชาติ เพราะขาดการสนับสนุนจากต่างชาติ แต่ก็ยังมีการปะทะกับกองกำลังของฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์บ้างเป็นครั้งคราว¹¹²

¹⁰⁸ Ibid, p. 156.

¹⁰⁹ Ibid, p. 156.

¹¹⁰ ชัยโชค จุลศิริวงศ์, "ฟิลิปปินส์กับกฎอัยการศึก, 1972-1981". เอเชียปริทัศน์, (มกราคม - มีนาคม 2524) : 67.

¹¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69-70.

¹¹² Che Man, op.cit., 96.

4.3.6 ความสัมพันธ์กับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในการที่รัฐบาลฟิลิปปินส์
ปฏิบัติต่อขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ฟิลิปปินส์ เป็นภาคีของอนุสัญญา เจนีวา ค.ศ. 1949 และพิธีสารฉบับที่ 2 ฟิลิปปินส์ จึงมีความผูกพันในอันที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ ของอนุสัญญา และพิธีสาร ดังกล่าว ซึ่งจากข้อเท็จจริงของสถานการณ์การสู้รบระหว่างกองกำลังของรัฐบาล ฟิลิปปินส์ ที่ใช้กำลังทหารเข้าต่อสู้ด้วยอาวุธ กับแนวร่วมขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ซึ่งมีการสู้รบแบบกองโจรที่จัดเป็นองค์กร มีการบังคับบัญชา มีสมาชิกประมาณ 15,000-30,000 คน แต่เป็นองค์กรที่มีรูปแบบไม่ เป็นทางการ หรือผู้นำที่เป็นศูนย์รวม ได้แตกแยกเป็นหลายฝ่าย เป็น องค์กรแนวร่วมแบบหลวม ๆ¹¹³ ไม่สามารถควบคุมฝ่ายต่าง ๆ ได้ และไม่สามารถควบคุม พื้นที่ได้อย่างถาวร ดังนั้นสถานการณ์ดังกล่าวจึงตกอยู่ในระดับของความรุนแรง ที่เป็นการพิพาท ด้วยอาวุธ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 รวม ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ซึ่งฟิลิปปินส์ เป็นภาคี ดังนั้นภาคีที่พิพาทกัน คือทั้งฝ่ายกองกำลังทหารของรัฐบาลฟิลิปปินส์ และฝ่ายขบวนการ แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร จึงมีความผูกพันที่จะต้องนำกฎเกณฑ์อย่างต่ำ และเป็นพื้นฐาน ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 3 รวมมาใช้ เช่น การห้ามละเมิดต่อชีวิต ห้ามทรมาน ห้ามจับตัวเป็น ประกันแก่ผู้ไม่มี ส่วนร่วมในการสู้รบ เช่น พลเรือน และผู้ที่ทำการสู้รบกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้ วางอาวุธแล้ว หรือไม่อาจทำการสู้รบต่อไปได้ เพราะป่วยไข้หรือบาดเจ็บ แต่ข้อเท็จจริงของ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ปรากฏว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่ยอมรับว่าสถานการณ์ตกอยู่ภายใต้มาตรา 3 รวม โดยรัฐบาลฟิลิปปินส์ มองขบวนการแนวร่วมดังกล่าวว่าเป็นกบฏ ที่จะต้องจัดการตาม กฎหมายภายใน โดยการประกาศกฎอัยการศึกออกคำสั่งให้ปราบปรามขบวนการนี้ โดยการ ใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามทำลายล้างฝ่ายกบฏเป็นเหตุให้ นอกจากต้องสูญเสียชีวิตของพลรบ ทั้งสองฝ่ายจำนวนมากแล้ว พลเรือนทั้งชาวมุสลิม และคริสเตียน ซึ่งไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบ ได้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่เป็นเด็ก, ผู้หญิง และคนชราจำนวนมากกว่า 100,000 คน ได้ถูกสังหาร บ้านเรือนที่อยู่อาศัยและมัสยิด ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก ทำให้

¹¹³ Ibid, p. 83.

พลเรือนทั้งชาวมุสลิม และคริสเตียน ประมาณ 180,349 ครอบครัว ต้องอพยพจากถิ่นของตน¹¹⁴ ทำให้ผู้อพยพป่วยไข้ และอดอาหาร

4.3.7 ลู่ทางในการแก้ปัญหา

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ ไม่ยอมรับว่า การพิพาทด้วยอาวุธที่มีอยู่ระหว่างกองกำลังของฝ่ายทหารฟิลิปปินส์ กับกองกำลังฝ่ายกบฏมุสลิม คือแนวร่วมขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร จะถึงระดับของการพิพาทด้วยอาวุธในอันที่จะนำมาตรา 3 รวมมาไว้ แต่เนื่องการพิพาทด้วยอาวุธดังกล่าว ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตพลเรือนผู้ได้รับเคราะห์กรรม และพลเรือน ต้องอพยพออกจากถิ่นที่อยู่ของตน ดังนั้นปรากฏว่าองค์กรทางด้านมนุษยธรรม ซึ่งไม่ลำเอียงแก่ฝ่ายใด คือ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) ก็ได้ดำเนินกิจกรรมในการให้การปกป้องและช่วยเหลือผู้ได้รับเคราะห์กรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะพลเรือนนับแสนคน ผู้ได้รับเคราะห์กรรมจากผลของการสู้รบดังกล่าวในมินดาเนา โดยผู้แทนของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ได้เยี่ยมและให้การช่วยเหลือทั้งทางด้านอาหาร ยา แก่พลเรือน รวมทั้งผู้ได้รับบาดเจ็บ และผู้ถูกจับกุมที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกบฏ¹¹⁵ และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ยังได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแล และบริหารสถานที่ ควบคุมตัวผู้ถูกจับกุม และได้ติดต่อกับกลุ่มฝ่ายตรงข้าม คือ สมาชิกของขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เคารพหลักการและสัญลักษณ์ของกาชาด¹¹⁶ อนึ่งทางฝ่ายกบฏ คือขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) เอง ก็ได้เคยประกาศผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศว่าตนเองก็มีเจตนาที่จะยอมรับในการนำอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 มาใช้ด้วย¹¹⁷

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ 1987, Annual Report, ICRC, p. 69.

¹¹⁶ 1988, Annual Report, ICRC, pp. 72-73.

¹¹⁷ Ingrid Detter De Lupis, op. cit., p. 155.

4.4 การประเมินการนำกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ใน
สถานการณ์พิพาทด้วยอาวุธ อันมีลักษณะไม่เป็นระหว่างประเทศ ทั้งในไทยและ
ฟิลิปปินส์เพียงใด

กฎเกณฑ์พื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 รวม และเพิ่มเติม โดยพิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ. 1977 ตลอดจนกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ว่าได้นำมา ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์พิพาทด้วยอาวุธอันมีลักษณะไม่เป็นระหว่างประเทศ ที่เกิดขึ้นในไทย และฟิลิปปินส์ ต่อบุคคลผู้ไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบ อันได้แก่ ประชาชนพลเรือน รวมทั้งสมาชิก ของกองทัพ ซึ่งได้วางอาวุธแล้ว และบุคคลทั้งหลายซึ่งหยุดร่วมกระทำเป็นศัตรูไม่ว่าอิสรภาพ ของเขาถูกจำกัดหรือไม่ว่าบุคคลเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมเพียงใดหรือไม่ กล่าวคือ ทั้งไทยและฟิลิปปินส์ได้นำกฎเกณฑ์พื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ใน ประเทศได้เพียงใดหรือไม่นั้น จะได้ทำการพิจารณา ดังนี้ คือ

การห้ามทารุณกรรมต่อชีวิต สุขภาพ ความเป็นปกติสุขของร่างกาย และจิตใจ
โดยเฉพาะการฆาตกรรม และการปฏิบัติโหดร้าย อาทิ การทรมาร การลงทัณฑ์ต่อเนื้อตัว
ร่างกาย ข้อนี้ปรากฏว่า ทางด้านขบวนการโจรก่อการร้ายในชายแดนจังหวัดภาคใต้ ของไทย ได้มีการกระทำการละเมิดต่อชีวิตพลเรือนผู้บริสุทธิ์ เช่น ทำการสังหารครูขณะยืน เคารพธงชาติ ยิงทิ้งคนเดินทาง ส่วนทางฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้มีการทรมาน และสังหารหมู่ พลเรือน จึงนับว่าฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายชายแดนภาคใต้ของไทย และทางฝ่ายรัฐบาล ฟิลิปปินส์ไม่ได้ประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมข้อนี้

การห้ามจับตัวเป็นประกัน ปรากฏว่าทางฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ของไทย มักจะจับตัวชาวไทยพุทธ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย เช่น ครูไปเป็นตัว ประกัน เพื่อเรียกค่าไถ่ และทำการบิดสวนยางเรียกค่าคุ้มครอง จึงไม่ได้ประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ ทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศในข้อนี้

การกระทำการก่อการร้าย ขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของไทย ได้มีการกระทำการก่อการร้าย เช่น เผาโรงเรียน ระเบิดตึก และทำลายสะพาน

วางระเบียบสนาณามบิน และสถานีรถไฟ จึงถือว่าเป็นขบวนการโจรก่อการร้ายนี้ไม่ได้นำกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมข้อนี้มาประยุกต์ใช้

ส่วนฝ่ายรัฐบาลไทย เมื่อจับกุมฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือในกรณีที่สมาชิกของกลุ่มโจรดังกล่าวเข้ามาบดตัวต่อทางรัฐบาลไทย ทางฝ่ายรัฐบาลไทยก็ได้ปฏิบัติต่อสมาชิกขบวนการโจรก่อการร้ายนี้อย่างมีมนุษยธรรม กล่าวคือไม่ทำการประหารหรือทรมาน อันถือว่าทางฝ่ายรัฐบาลไทยได้นำกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในข้อ ห้ามทำการทารุณกรรมต่อชีวิต เช่นเดียวกับที่ไทยเคยปฏิบัติต่อเชลยศึก โดยให้หลักเมตตากรุณาในสมัยของขุนรามคำแหงมหาราช

การให้หลักประกันทางด้านกระบวนการยุติธรรม นั้น ปรากฏว่า ทางฝ่ายรัฐบาลไทย เมื่อได้จับกุมตัวสมาชิกขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ หรือขบวนการดังกล่าวเข้ามาบดตัว ทางฝ่ายรัฐบาลไทยจะดำเนินคดีต่อสมาชิกของโจรเหล่านี้ในข้อหา ทำความผิดฐานกบฏ และนำตัวไปดำเนินคดีต่อศาลทหาร แต่ในที่สุดทางฝ่ายรัฐบาลไทยมักจะปล่อยตัวหรือให้เรไโทษกรรม สมาชิกขบวนการโจรก่อการร้ายนี้ โดยอ้างเหตุผลเพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศ และให้โอกาสเขากลับตัวไปทำมาหากินและหาเครื่องมือทำกินให้ตลอดจนรัฐบาลได้ตั้งศูนย์รวมแห่งการฟื้นฟูจิตใจและอบรมแนะนำอาชีพแก่ผู้กลับใจ นับว่าทางฝ่ายรัฐบาลได้เ้าหลักการพื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้แก่ขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

สำหรับในฟิลิปปินส์ ทางฝ่ายรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้มีการจับกุมผู้ที่ถูกสงสัยว่าให้การสนับสนุนฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่โดยอำเภอใจ มีการจับกุมและกักขังนักโทษทางการเมืองโดยปราศจากข้อกล่าวหา และมีการดำเนินคดีอาญาโดยวิธีการพิเศษ หรือพิจารณาคดีภายใต้อำนาจพิเศษ และมีการพิจารณาคดีอันยาวนาน โดยไม่มีกำหนดแก่ผู้ที่ถูกสงสัยว่าสนับสนุนขบวนการกองทัพประชาชนใหม่โดยไม่มีข้อกล่าวหา ซึ่งการจับกุมโดยปราศจากหมายจับดังกล่าวนำไปสู่การปฏิบัติอย่างทารุณ และมีการปฏิบัติอย่างเลวร้ายแก่นักโทษ และมีการหายตัว แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมารัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ได้ยกเลิกกฎหมายที่ให้ควบคุมตัวโดยปราศจากข้อกล่าวหาและพิจารณาคดี การลงโทษขั้นสูงสุดแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าล้มล้างรัฐบาลจากจำคุกถึงประหารชีวิตได้ถูก

ยกเลิก และปล่อยตัวนักโทษการเมืองและแก๊งที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นสมาชิกขบวนการกองทัพประชาชนใหม่ รัฐบาลของประธานาธิบดีคิโน ได้ให้การปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเห็นชอบกับรัฐธรรมนูญใหม่ ให้การทรมานทุกชนิดถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตลอดจนทุกรูปแบบของการควบคุมตัวโดยลับหรือซังเดี่ยว และให้มีการนิรโทษกรรมผู้ที่ถูกดำเนินคดี จึงได้เห็นได้ว่าแม้ฟิลิปปินส์จะได้ละเมิดกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมในเรื่องการให้หลักประกันทางด้านกระบวนการยุติธรรม แต่ก็เห็นว่าฟิลิปปินส์ก็ได้นำกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในระดับหนึ่ง

การคุ้มครองประชาชนพลเรือน จากภัยอันเกิดจากการปฏิบัติทางทหาร โดยประชาชนพลเรือนจักไม่เป็นเป้าหมายของการโจมตี ห้ามใช้หรือขู่ว่าจะใช้วิธีการรุนแรง โดยมีความมุ่งหมายเบื้องต้นหรือแพร่ความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ซึ่งปรากฏว่าสถานการณ์ขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้ละเมิดกฎเกณฑ์ข้อนี้ กล่าวคือ ขบวนการโจรก่อการร้ายดังกล่าวได้ทำการสังหารพลเรือน ส่วนกองกำลังทหารของรัฐบาลของฟิลิปปินส์ได้ใช้เครื่องบินไอพ่นทิ้งระเบิดทำลายหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ต้องเสียชีวิต บาดเจ็บ ไร้ที่อยู่อาศัย นอกจากนี้กองกำลังทหารรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ทำการอพยพประชาชน ประมาณ 2 แสนคน ออกจากหมู่บ้านที่อยู่อาศัยหลายครั้ง ให้ทำการตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยประชาชนเหล่านั้นไม่เต็มใจ และยังทำการโยกย้ายด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสมและรุนแรง ไม่คำนึงถึงสุขภาพของประชาชน ทำให้เกิดโรคระบาดขึ้น และมีการเอาทรัพย์สินของประชาชนโดยไม่จ่ายค่าทดแทน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของพิธีสารฉบับที่ 2 ที่ห้ามเคลื่อนย้ายพลเรือน ด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับข้อพิพาท และพลเรือนจะไม่ถูกบังคับให้ละทิ้งถิ่นฐานด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับข้อพิพาท และให้คุ้มครองทรัพย์สินที่จำเป็นสำหรับการอยู่รอดของพลเรือน จึงถือว่าฟิลิปปินส์ไม่ได้นำกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองพลเรือนมาประยุกต์ใช้ในส่วนนี้

การให้บริการขององค์การทางด้านมนุษยธรรมในการช่วยเหลือและปกป้องผู้ได้รับเคราะห์กรรม เช่น ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้อพยพและผู้ถูกจับกุม

รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้อนุญาตให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศดำเนินกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้ได้รับเคราะห์กรรม ทั้งพลรบและพลเรือน จากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบระหว่างกองกำลังของรัฐบาลฟิลิปปินส์ กับฝ่ายกองทัพประชาชนใหม่ โดยได้เยี่ยมพลเรือนและ

ผู้ถูกจับกุมจากการเกี่ยวข้องกับขบวนการกบฏ รวมทั้งการช่วยเหลือทางแพทย์ และด้านอาหาร แก่ผู้อพยพ และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศยังได้มีโครงการเผยแพร่หลักการกาชาด บทบาทกิจกรรมกาชาดไปยังพื้นที่ที่มีการช่วยเหลือผู้ได้รับเคราะห์กรรม นับว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ ได้นำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้บริการของ องค์การทางด้านมนุษยธรรม ในการปกป้องช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย ผู้อพยพและผู้ทีเสรีภาพ ถูกจำกัด และทางด้านฝ่ายที่ต่อต้าน คือ ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเองก็ได้ เคยประกาศผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศว่า ฝ่ายตนมีเจตนาที่จะยอมรับในการนำ อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 มาใช้ด้วยเช่นกัน

สำหรับปัญหาในการนำกฎเกณฑ์พื้นฐานทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ ใช้ทั้งในประเทศไทยและฟิลิปปินส์ ก็คือว่า สำหรับประเทศไทยไม่ยอมรับว่าสถานการณ์ในสี่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมีระดับถึงขนาดที่เป็นการพิพาทด้วยอาวุธ ตามมาตรา 3 รวม ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 แต่รัฐบาลไทยถือว่าเป็นเพียงกลุ่มโจรผู้ร้ายที่จะใช้กฎหมาย ภายใน เช่น กฎหมายอาญา ในข้อหาเป็นกบฏ และใช้กำลังทหารและตำรวจเข้าปราบปราม เนื่องจากรัฐบาลไทยกลัวว่า การยอมรับว่าสถานการณ์ตกอยู่ภายใต้มาตรา 3 รวม จะเป็น อันตรายต่อความมั่นคงภายในของรัฐ และกำจัดประสิทธิภาพของรัฐบาลไทย การปราบปราม ฝ่ายกบฏ และทางฝ่ายขบวนการโจรก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ละเมิดกฎเกณฑ์ทาง ด้านมนุษยธรรม เช่น กระทำการก่อการร้าย ก่อให้เกิดการละเมิดต่อชีวิตพลเรือน สำหรับ ฟิลิปปินส์ก็มีปัญหาในการนำกฎเกณฑ์พื้นฐานอย่างต่ำทางด้านมนุษยธรรมมาประยุกต์ใช้ คือ ทั้ง ๆ ที่มีการพิพาทด้วยอาวุธเกิดขึ้นในฟิลิปปินส์มาช้านาน และกว้างขวาง นำไปสู่ปัญหาการอพยพ พลเรือนเป็นหมื่น ๆ คน แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่ยอมรับว่าการพิพาทด้วยอาวุธมีอยู่ในอันที่จะนำ กฎเกณฑ์ตามมาตรา 3 รวมมาใช้ แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ใช้ประกาศกฎอัยการศึกออกกฎหมาย คำสั่ง โดยใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามฝ่ายที่ต่อต้าน โดยละเมิดกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรม ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ฝ่ายที่ต่อต้านทำการแก้แค้น โดยทำการสู้รบแบบกองโจร ทำการก่อ การร้าย ทำให้พลเรือนผู้ไม่มีส่วนร่วมในการพิพาทได้รับเคราะห์กรรมไปด้วย